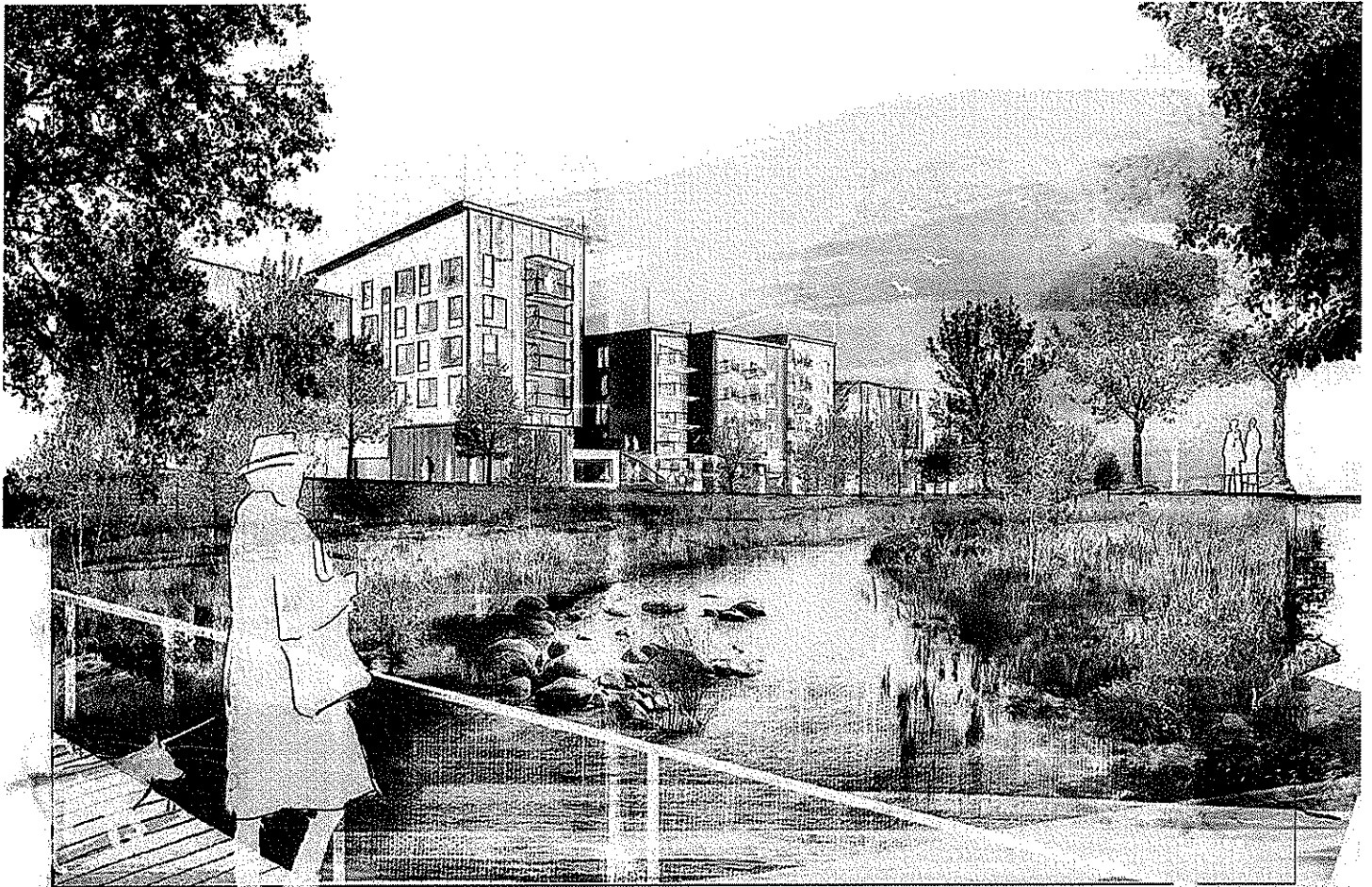

BROMSTENSSTADEN

Gestaltningssprogram

Utställningshandling

Mars 2015

Reviderad 2015-08-28

Allmän plats

Bostäder i Kv. Tora och Lunden

Förskola i Kv Bromstens Gärd

DNR. 2008-19226-54

**Stockholms
stad**

Inledning

Gestaltningssprogrammet är ett komplement till detaljplanen och upprättas av staden i samarbete med berörda byggherrar för att samordna utformningen av den yttre miljön. I de exploateringsavtal respektive avtal om exploatering som träffas mellan exploateringsnämnden och byggherrarna förbinder sig båda parter att verka för att programmet följs. Gestaltningssprogrammet utgör också ett underlag för projektens bygglovshantering.

Avsikten är att lägga fast övergripande principer och en kvalitetsnivå som staden och byggherrarna enats om, för de enskilda byggprojekten, liksom för den mark och de anläggningar som staden ansvarar för. Meningen är att det ska vara möjligt att göra mindre förändringar med bibehållen kvalitetsnivå inom ramen för programmet. Genom att klargöra den gemensamma ambitionen för utförandet, ökar möjligheten att säkerställa kvalitetsnivån på genomförandet.

Denna version av gestaltningssprogrammet har tagits fram parallellt med de formella detaljplanehandlingarna inför utställning.

Medverkande

Helena Persson, stadsbyggnadskontoret
Sebastian Wahlström Klampf, stadsbyggnadskontoret
Johan Filipsson, stadsbyggnadskontoret
Sophie Dahllöf, exploateringskontoret
Margareta Biberg, exploateringskontoret
Adelinn Persson Söör, exploateringskontoret
Jonas Norberg, exploateringskontoret
Natascha Tofilovska, exploateringskontoret
Daniel Lundqvist, exploateringskontoret
Christian Kvarnström, Sweco
Jens Modin, White

Henrik Nilzén, Alessandro Ripellino Arkitekter
Jessica Lindblad, Arkitekthuset
Bertil Molin, AWL arkitekter
Lars Werner, AWL Arkitekter
Sara Nilsson, Projektbyrån
Olga Rosell, Sweco

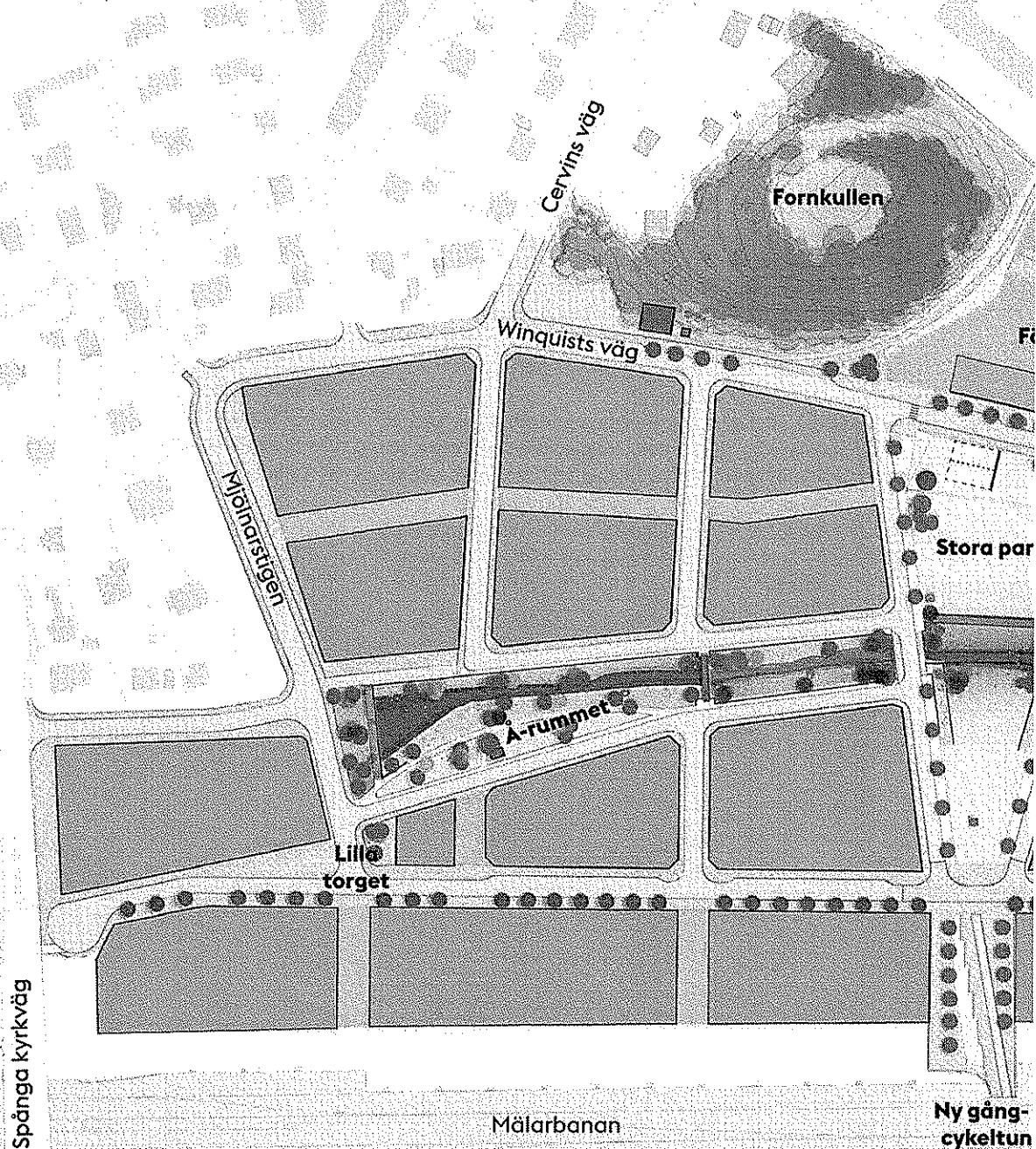
Johan Graf, Skanska
Annika Strådh, Skanska
Martin Bucher, Skanska
Arne Ericsson, HSB
Jörgen Nygård, HSB
Erika Bjeld, HSB

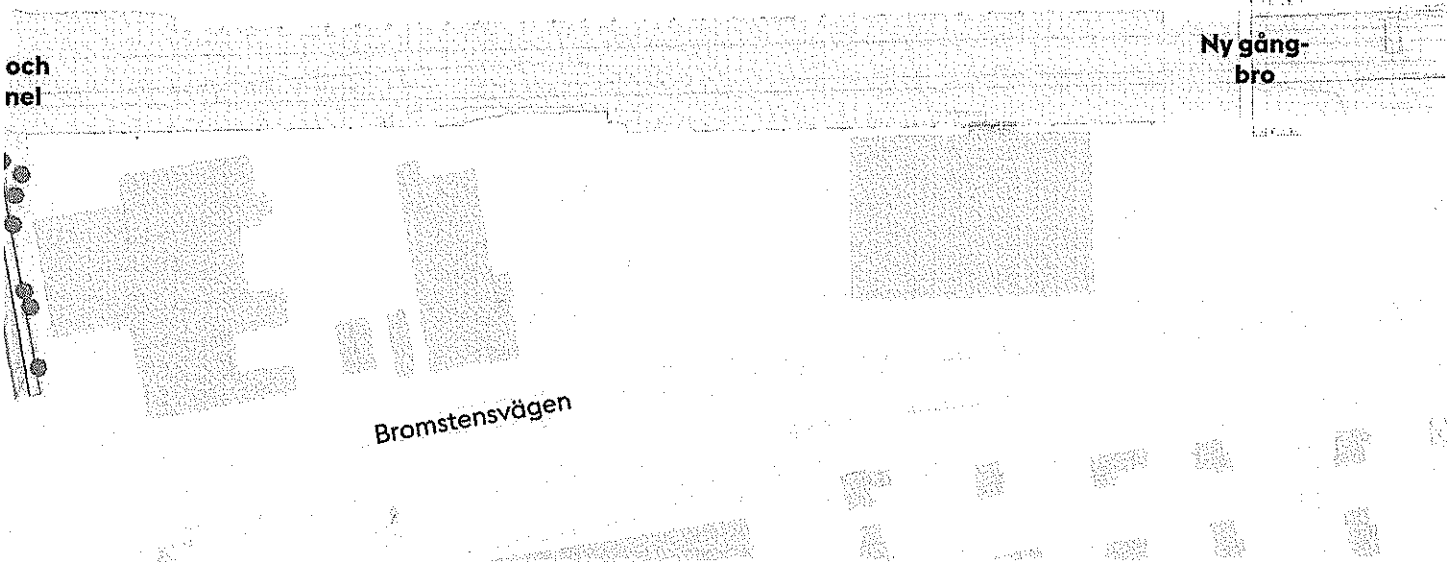
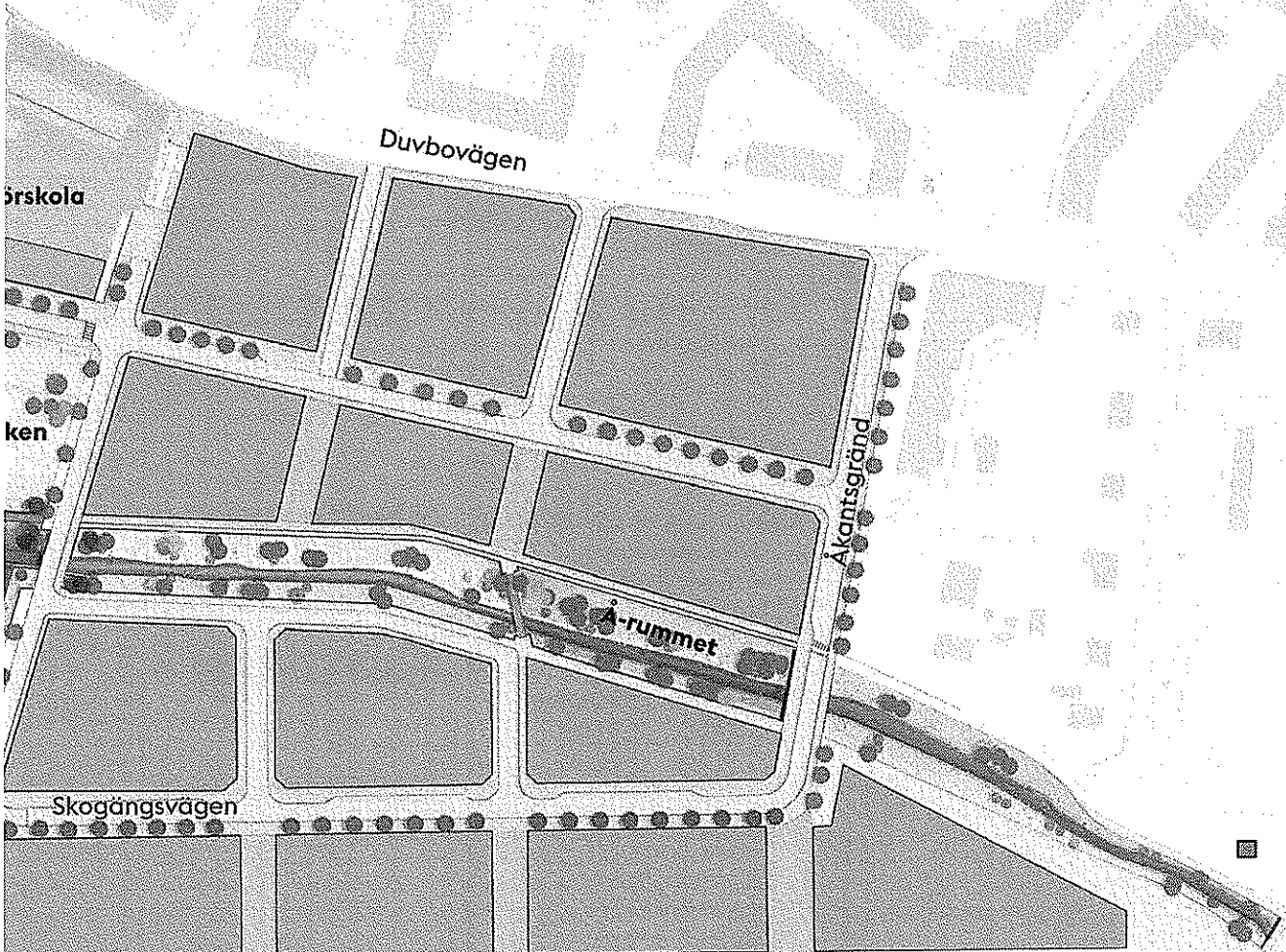

Flygbild

Bromsten och Spånga 2010.
Vy från öster med Bromstens
industriområde i bildens mitt.

Illustrationsplan BROMSTENSSTADEN

Innehåll

Hela Bromstensstaden	Bakgrund och introduktion 8
	Historik
	Översiktsplanen
	Program för stadsutveckling
	Målsättning
Hela Bromstensstaden	Bromstensstadens huvuddrag 10
	Typologier
	Skala
Hela Bromstensstaden	Stråk och butikslägen
	Gatunät och trafik
	Gaturum
Hela Bromstensstaden	Utformning av allmän plats 16
	Offentliga rum
	Gång- och cykeltunnel
Hela Bromstensstaden	Material och utförande
	Utformning av kvartersmark 24
	Gestaltungsprinciper
DP 2008-19226	Planeringsdirektiv
	Ny bebyggelse, Kv Tora m.fl. 28
	Ettapp 1, Detaljplan för kv Tora m fl
	Södra kvarteret
	Västra kvarteret
	Norra kvarteret
Östra Kvarteret	
Förskola	

Översiktskarta
Programområdet i blått

Bakgrund och introduktion

Bromstens industriområde ligger i stadsdelen Bromsten i nordvästra delen av Stockholms stad. Stora delar av området utgörs idag av upplagsplatser för baracker, containrar och byggnadsställningar, men det finns också inslag av mer robusta byggnader. Bebyggelsen är i huvudsak uppförd under 1900-talets andra hälft och med några få undantag i form av skjul eller stora enkla hallar.

Historik

Människor har funnits på platsen under en mycket lång tid, troligen redan på 600-talet e Kr. Då låg den största delen av industriområdet under vatten och det som idag kallas Bromstens fornborg var en udde.

Stadsdelen Bromsten har sitt ursprung i Bromstens gård, som köptes av J. E. Lignell 1902 för att styckas upp i tomter. Att bygga bostäder i Bromsten var möjligt tack vare tågbindelserna från Bromstens station, som låg ungefär där Bromstensvägen idag korsar järnvägen på bro. Lignells arvingar bildade 1908 AB Billiga Tomter, som fortsatte exploateringen av den före detta gården. Merparten av småhusbebyggelsen i Bromsten kommer från 1900-talets första decennier, även om området kontinuerligt har förtätats och de gamla husen byggts om. Under 1960-talet byggdes flerbostadshus runt Bromstensplan. Under 1980- och 1990-talen har enstaka flerfamiljshus byggts.

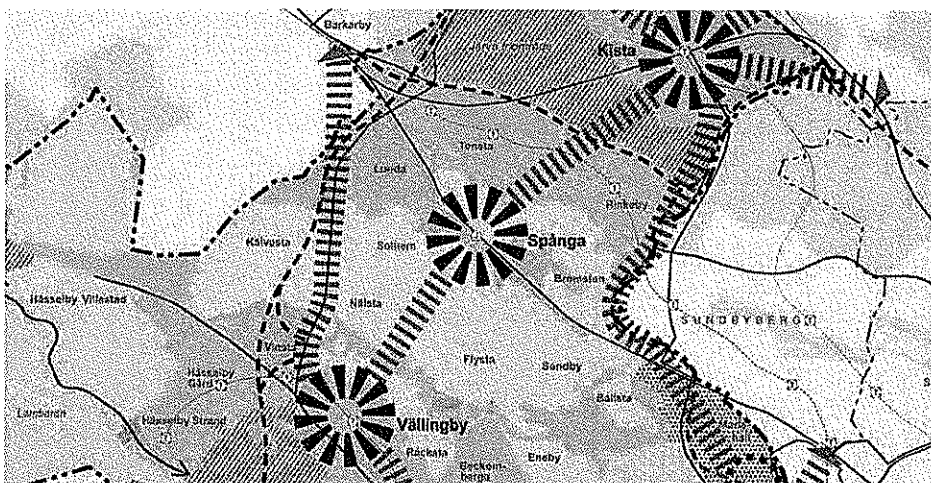
Bromstens industriområde planlades 1914 för industriändamål. Området förblev dock i princip obebyggt under en lång tid. De flesta av byggnaderna i industriområdet uppfördes under 50-, 60- och 70-talen. Byggnaden inom Kv Astrid 9, som ligger vid gångstråket mot pendeltågsstationen, är troligen byggd runt förra sekelskiftet.

Byggnaden är uppförd i rött tegel med ett karaktäristiskt sågstandstak i koppar och är ett fint exempel på det sena 1800-talets industriarkitektur.

Översiktsplanen

Kommunfullmäktige antog 2010-03-15 "Promenadstaden - Översiktsplan för Stockholm". Redan i Översiktsplan 99 fanns Bromstens industriområde utpekad som stadsutvecklingsområde. Den nya översiktsplanen bekräftar den inriktningen och betonar särskilt betydelsen av att utveckla området kring Spånga station som en viktig knutpunkt i västra Stockholm, med innebörden att skapa en tätare bebyggelsestruktur med attraktiva bostäder, en mångfald av verksamheter och service och tillgänglighet till parker. Tyngdpunkterna bör integreras med omgivande stadsdelar och kopplas samman med andra tyngdpunkter i ett nätverk.

För Bromstens industriområde anges specifikt att området ska utvecklas till tät och blandad stadsbebyggelse och knyts ihop med omgivningen, bland annat genom nya gator, gång- och cykelvägar. Spånga kyrkväg är en del av stråket mot Järva som avses stärkas.

Översiktsplan, Utdrag från Promenadstaden

Översiktsplanen

Pågående markanvändning

- tät stadsbebyggelse
- gles stadsbebyggelse
- verksamhetsområde

Stadsutvecklingsstrategier

- tyngdpunkt
- samband, befintligt eller utvecklingsbart

Program för stadsutveckling

Detaljplaneprogrammet för omvandlingen av Bromstens industriområde var på samråd under våren 2008 och togs i stadsbyggnadsnämnden 2008-10-20, har följande utgångspunkter:

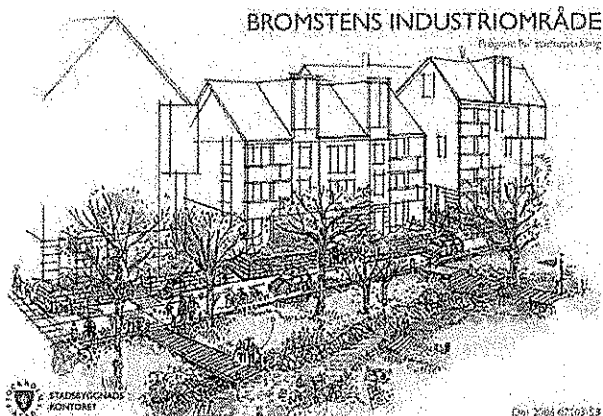
Mer än ett bostadsområde. I framtiden ska människor kunna bo i området, men även arbeta, idrotta, handla, och träffas i parker och på restauranger eller caféer. Området ska bygga vidare på den småstadsmiljö som finns i Spånga centrum, fast i en modern form. Området ska bli en förstad till Stockholm - inte en förort.

Anpassa förslaget till lång utbyggnadstid och många intressenter. Området ska kunna byggas ut under en lång tidsperiod och planeringen ska ta hänsyn till det spridda markägandet. Det betyder att förslaget måste tillåta att delar av utbyggnaden kan genomföras oberoende av andra.

Utnyttja områdets förutsättningar. Bromstens industriområde har mycket bra kollektivtrafik och god tillgång till service av olika slag. För att många människor ska kunna utnyttja dessa ska exploateringsnivån vara relativt hög. Den nya stadsdelen ska ansluta till resten av Bromsten på ett sådant sätt att det ska vara naturligt att gå eller cykla genom området på väg till Spånga station och centrum.

Ett bra område att växa upp i. Området ska erbjuda en säker och stimulerande miljö för både barn och ungdomar.

Nya gröna och blåa kvaliteter. Flera nya parker ska byggas och nya grönsamband skapas. Stråket längs Spångaån ska utvecklas till en vacker park, där människor gärna vistas och känner sig trygga.

Program för stadsutveckling, Bromstens industriområde

Målsättning: Tät och integrerad blandstad

Planeringen för den nya Bromstensstaden bygger på ett tydligt ställningstagande: Det behövs fler stadsmässiga miljöer i den här delen av Stockholm, miljöer med befolkade offentliga platser, en blandning av bostäder, arbetsplatser, service och parker. Detaljplaneprogrammet har därför sökt inspiration i små och mellanstora svenska städer men även av förstäder till Stockholm som till exempel Midsommarkransen och Råsunda. Byggnaderna ligger ordnade längs gator i en struktur som innehåller offentliga platser i form av parker och torg, och det finns en blandning av bostäder, arbetsplatser och butiker. All mark i området har en tydlig användning, det finns inga "halvprivata" mellanrum mellan kvartersmark och allmän mark.

Förslaget syftar till att ta bort den barriärverkan som industriområdet har idag. De nya parker och promenadstråk som planeras i området ska kunna vara till nytta för både de som flyttar in i de nya bostäderna och de som idag bor i närområdet. Det ska vara naturligt för de som idag bor i Bromsten att nyttja de nya gatorna och parkerna på väg till pendeltåget eller Spånga centrum. Den nya stadsdelen vävs in i den befintliga strukturen av gator och platser. I förslaget ingår ett flertal nya gatu- och gång- och cykel-förbindelser med syftet att så långt som möjligt knyta ihop området med omgivningen och göra det till en helt integrerad del av stadsbygden.

Det är önskvärt att den nya stadsdelen ska dra till sig kommersiella verksamheter i form av affärer, caféer och annan service. Den relativt höga boendetätheten är ett sätt att skapa underlag för detta. Integrationen med omgivningen i form av gator och gångvägar, som skapar ett flöde av människor genom området bidrar också.

Ett viktigt mål i planeringen är att stadsdelen ska kunna ha arbetsplatser och verksamheter som är aktiva på dagtid. Detta innebär att området är befolkat dygnet runt, och det ger underlag för exempelvis lunchrestauranger. De boende som av olika skäl vistas i området på dagtid kan dra nytta av detta.

Bromstensstadens huvuddrag

Den nya Bromstensstaden utgör, tillsammans med kompletteringsbebyggelse i Spånga centrum, stommen i utvecklingen av Spånga till en tyngdpunkt i västra Stockholm i enlighet med översiktplanens inriktning. Kopplingar tvärs järnvägen ska utvecklas för att skapa gena och trygga gång- och cykelförbindelser. De viktigaste kopplingarna är den befintliga gång- och cykelbron vid stationen och förslaget till en ny tunnel mellan den så kallade Stora parken och Spångavägen.

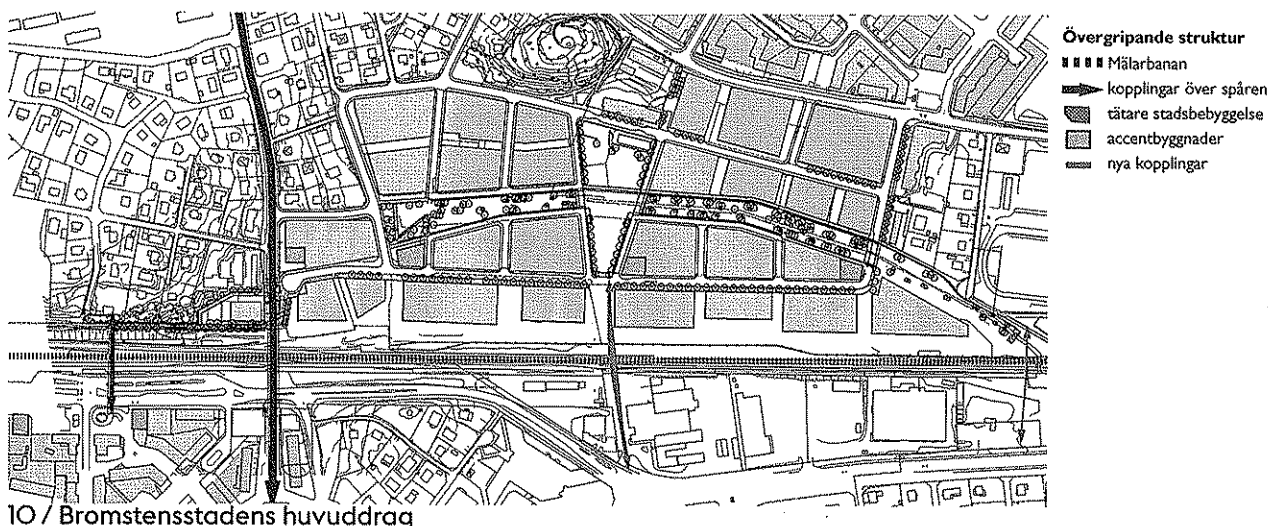
Typologier

Huvuddelen av området bebyggs med bostäder, ordnade som flerbostadshus i slutna kvarter runt gemensamma gröna gårdar. Första bostadsvåningen är halvt upphöjd från gatan och de underliggande källarvåningarna med garage och andra bostadskomplement halvt nedsänkta där det är möjligt. Bostadsentréerna vänder sig i huvudsak mot gatan. I utvalda lägen längs stadsdelens stråk rymmer kvarteren lokaler för centrumändamål.

I kvarteren längs järnvägen uppförs en rad byggnader. Bullsituationen närmast järnvägen ställer särskilda krav på utformningen av bebyggelsen i detta läge. Det är på samma gång viktigt att dessa byggnader medverkar till att ge Skogängsvägen karaktär av stadsgata och att gemensamma principer följs vad gäller takfotshöjd, entréer huvudsakligen mot gata och materialval. De nya byggnaderna placeras med fasaden i Skogängsvägens kant. Där så är möjligt bör gestaltningen vara generös med fönster och andra öppningar mot Skogängsvägen. Lokaler med publik användning vänder sig också mot gatan. Parkering, lastning m.m. ska ske mellan byggnaderna och mot järnvägen.

Skala

Svenska små- och mellanstora stadskärnor, liksom äldre stockholmska förstäder som Aspudden lanserades i detaljplaneprogrammet som förebild för stadsdelens skala. Innebörden har konkretiserats till att bebyggelsen huvudsakligen håller sig inom intervallet 4-6 våningar, med ett antal högre torn i en 10-våningsskala längs med Skogängsvägen. Konceptet innebär en variation av höjderna inom kvarteren, med lägre takfotshöjder mot de smalare tvärgatorna och möjligheter till något högre fasader mot parkerna och de bredare gatorna, liksom en variation av fasadlängder. De byggnadskroppar som bygger upp kvarteren är ibland sammanbyggda och lämnar ibland ett glapp som låter gården öppna sig mot gatan.

Stråk och butikslägen

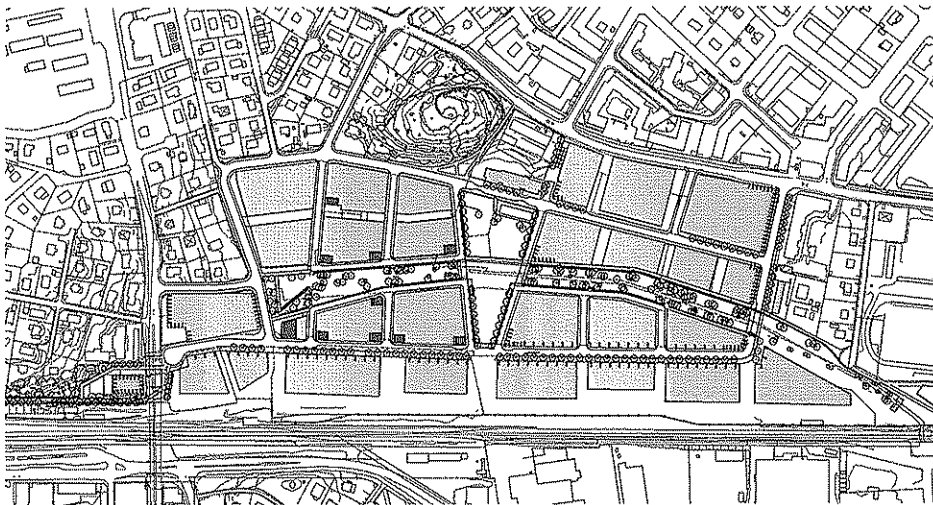
Den nya strukturen av kvarter och gator kommer att stärka befintliga stråk i stadsdelen och etablera nya. Spånga centrum, med service och pendeltågsstation, är den starkaste målpunkten. Men inom planområdet stärks Bromstensplan och idrottsplatsen som målpunkter och nya tillkommer, så som Stora parken och förskolan. Tillsammans med Spacescape har en så kallad rumsyntaxanalys gjorts, som visar vilka som blir det viktigaste stråken. Detta har legat till grund för lokalisering av lokaler i bottenvåningarna.

Huvudgatorna i Bromsten/Solhem är Spånga Kyrkväg och Duvbovägen. De är också de gator som har mest biltrafik. De viktigaste stråken för fotgängare och cyklister genom den nya stadsdelen är Skogängsvägen/Åkantsgränd som är genaste vägen mellan Rissnavägen/Bromstensplan och Spånga station samt det parallella åstråket. Erik Tegels

vägs förlängning in i området via trappor vid förskolan är ett nytt gångstråk som väntas stärkas ytterligare när en ny gång- och cykeltunnel under Mäljarbanan kan etableras.

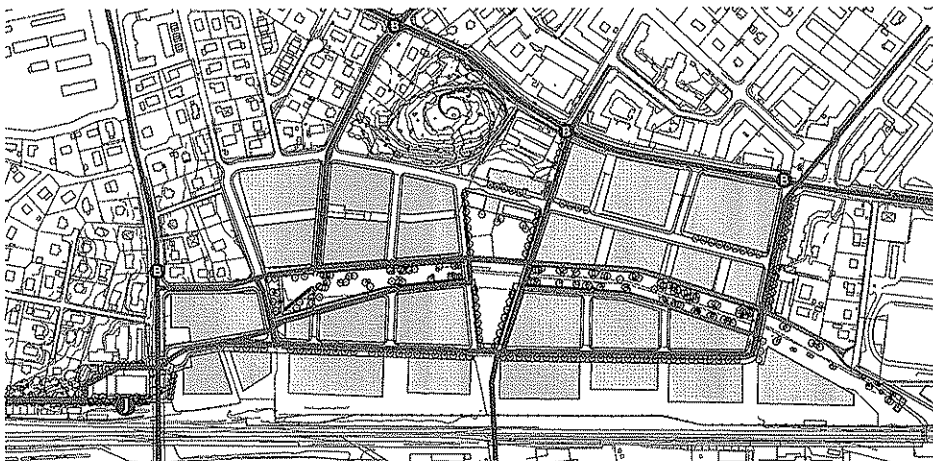
De allra viktigaste butikslägena bedöms vara vid Spånga viaduktens norra brofäste, som också utgör en viktig entrépunkt till området. Även Skogängsvägen, åstråket och förlängningen av Erik Tegels väg bedöms som lämpliga lägen för lokaler, liksom i andra hand förlängningen av Cervins väg.

I den aktuella detaljplaneetappen har lokalerna koncentrerats till Skogängsvägen och åstråket med tyngdpunkt där dessa två stråk möts vid Mjölmarstigen.

Lokaler i bottenvåningar

- ▨ befintliga butikslokaler
- ▨ lägen för nya lokaler
- ▨ möjliga lägen för lokaler i kommande etapper

Stråk och kollektivtrafik

- ▬ huvudstråk
- ▬ sekundärstråk
- ⊞ busshållplatser
- ⊞ pendeltågsstation

Gatunät och trafik

Gatorna i området bidrar till att forma Bromstensstadens kvarter och offentliga rum. Befintliga gator förlängs in i området samt kompletteras för att skapa ett tydligt gatunät som hänger samman med omgivningen. Parallellt med järnvägen är det befintliga gator och stråk i form av Skogängsvägen, Spångaån, Winquists väg och Duvbovägen som ger struktur åt området och utgör gränser mellan de olika kvarteren.

30 km/h kommer att gälla i hela området och de nya gatorna medger trafik med lastbilar upp till 12 meter. Då Skogängsvägen och Winquists väg är långa raka gator, finns det risk för att fordon kommer upp i höga hastigheter. Därför föreslås hastighetsdämpande åtgärder vid förskolan på Winquists väg och i Stora parkens förlängning vid Skogängsvägen.

Gaturumsbredden har minimerats för att skapa karaktär av småstad och för att hålla nere hastigheterna. Hörnavskärningar är nödvändiga i vissa korsningar för att säkerställa sikten för både bilister och gångtrafikanter. Vissa gator i området föreslås bli enkelriktade. Dubbelriktningen av tvärgående lokalgator innebär att ingen behöver köra mer än runt ett kvarter för att komma ut på de omgivande uppsamlade lokalgatorna.

Kollektivtrafik

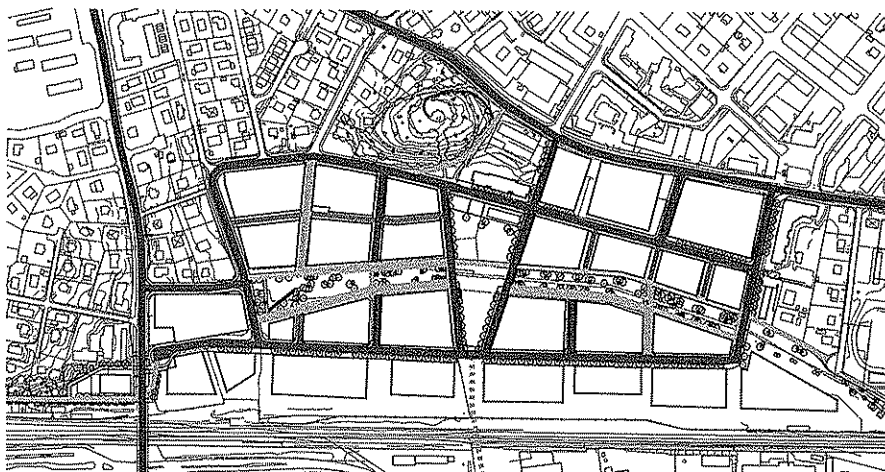
Bussar trafikerar Duvbovägen, Spånga kyrkväg och Bromstensvägen. Området har god tillgänglighet till kollektivtrafik. Gångavståndet till en busshållplats understiger 400 meter i princip inom hela området. Ungefär halva områdets yta ligger mindre än 600 meter från Spånga station.

Gång- och cykeltrafik

Bromstensstaden är uppbyggt av lokala stråk och används främst av cyklister som har målpunkter inom området. Lokalgatunätet hastighetsbegränsas till 30 km/h och på dessa gator görs bedömningen att cyklister kan cykla i blandtrafik. Där gator och vägbroar saknas kompletteras vägnätet med renodlade gång- och cykelvägar. Dessa finns framförallt längs med å-rummet, men också i form av broar tvärs över ån som länkar ihop gatunätet.

Målet är att skapa en trevlig, gen och trygg väg genom Bromstensstaden till Spånga station för alla boende i stadsdelen Bromsten.

Den befintliga bron i Borghöjdsvägen ersätts med två nya på var sida om Stora parken. Åkantsgränd förlängs rakt över Spångaån med en bro i nytt läge för att kopplas ihop med Skogängsvägen. Brokonstruktioner för fotgängare länkar samman kvarteren över ån. Broarna höjdsätts för att motverka dämning vid 100-årsregn.

Gator

- allmän gata med dubbelriktad trafik
- allmän gata med enkelriktad trafik
- gata inom kvartersmark
- gång- och cykelbana/cykelfält
- Framtida gång- och cykeltunnel
- Trappa

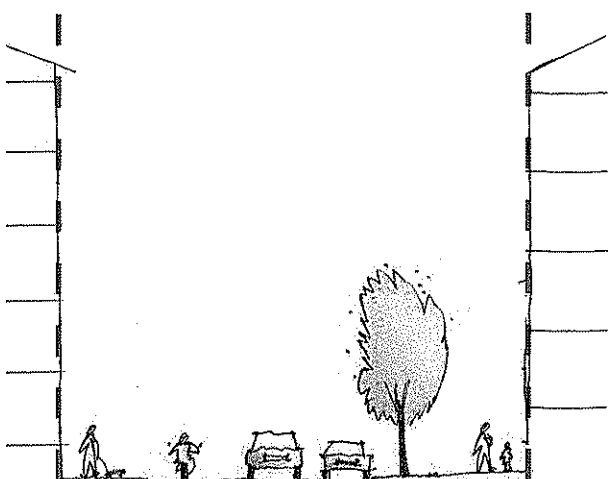
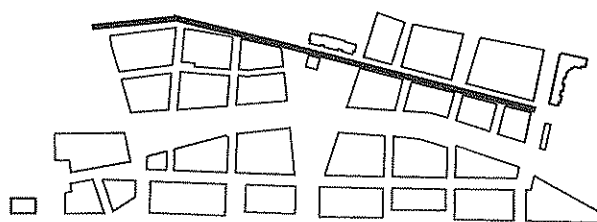

Gaturum

Befintliga gator i området ska finnas kvar med vissa mindre justeringar. Utöver de befintliga gatorna tillkommer nya gator som delar upp området i mindre kvarter. Gatornas bredd och utformning är beroende på funktion och placering. Nedan beskrivs sektioner för de allmänna gatorna, med undantag för de gator som bearbetas i kommande detaljplaner. Vissa gatunamn är arbetsnamn som kan komma att ändras.

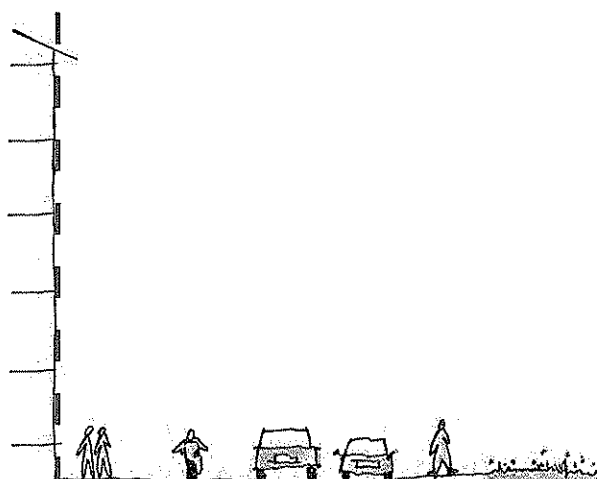
Winguists väg

Winguists väg har en varierad sektion längs gatan och ansluter till bland annat Mjölmarstigen, Åkantsgränd, Erik Tegels väg och Borghöjdsvägen. På vissa delsträckor längs gatan finns det möjlighet till trädplantering/möbleringsmöjlighet på 2,5 meter. Gångbanorna är 3 meter breda på båda sidor om körbanan. Cykling sker i blandtrafik och körbanans bredd är 6 meter. Vid förskolan finns det möjlighet att stanna med cykel och med bil. Övergångsställen ska vara upphöjda för en mer trafiksäker miljö. Totalbredden på gatan blir 14-16,5 meter.

Gångbana 3,0 m   Körbanan 6,0 m   Parkering 2,0 m   Träd 2,5 m   Gångbana 3,0 m

Totalbredd
16,5 m

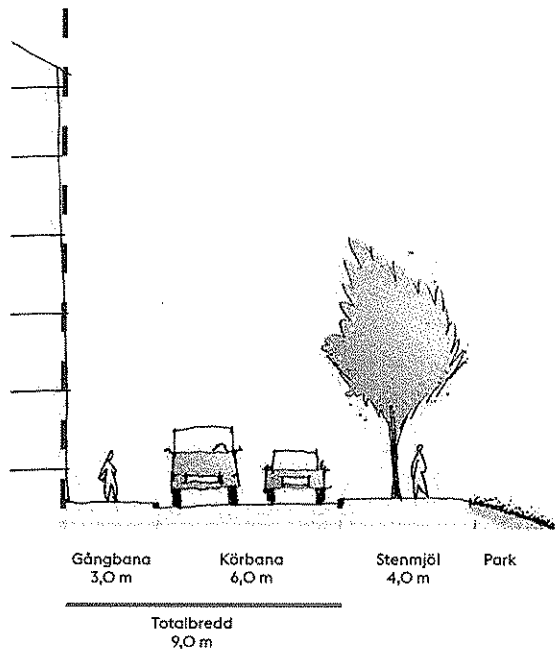
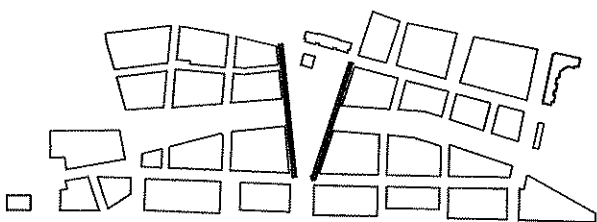
Gångbana 3,0 m   Körbanan 6,0 m   Parkering 2,0 m   Gångbana 3,0 m

Totalbredd
14,0 m

Principsektion Winguists väg med varierande gatubredd.

Borghöjdsvägen och Erik Tegels väg

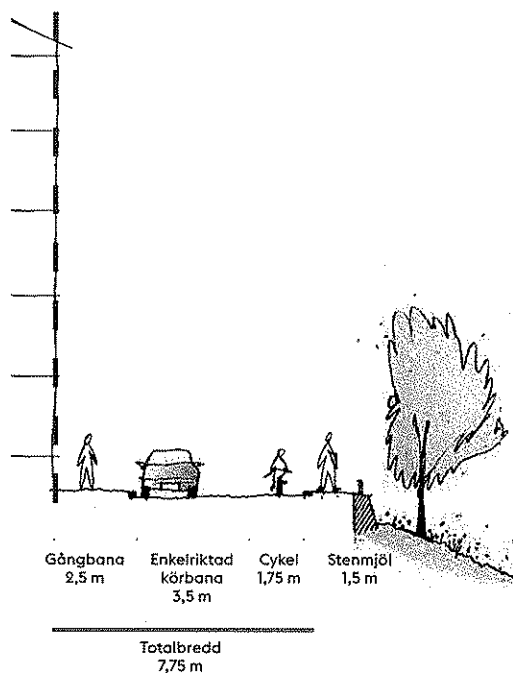
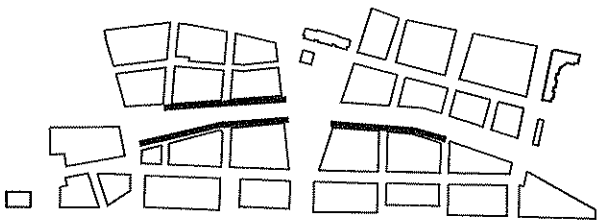
Dessa gator är områdets norra och södra förbindelse mellan gatorna Winqvist väg och Skogängsvägen. Cykling sker i blandtrafik på en 6 meter bred körbana. På vissa delar av gatorna finns det möjlighet för bilangöring. Gångbanan längs med husfasaden är 3 meter bred. Totala måttet på sektionen för de båda gatorna är 9 meter. På motsstående sida finns en gång för gående i parken.

Principsektion parkgata Borghöjdsvägen/Erik Tegels väg/Parken

Norra-, Västra-, och Södra Ågatan

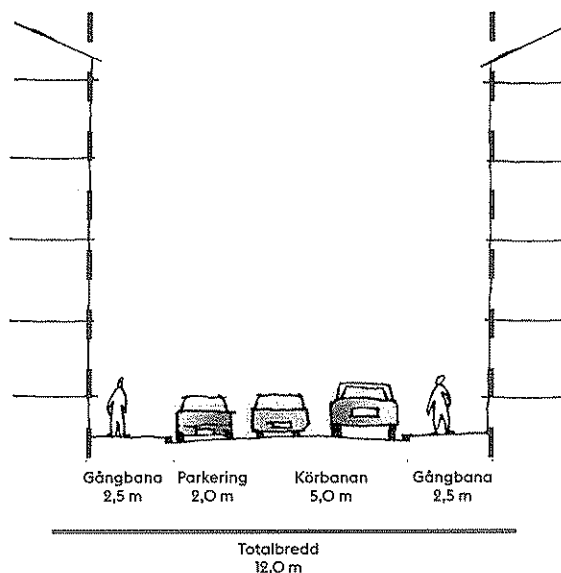
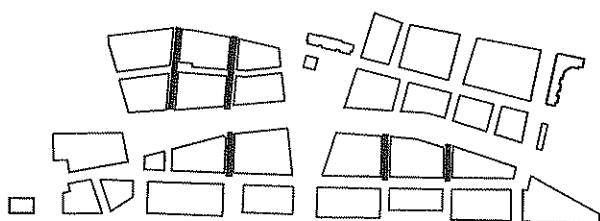
Gatorna omsluter Spånga-ån med enkelriktade gator. Gatornas totala bredd är 7,75 meter som fördelas på en gångbana närmast bostadshusen om 2,5 meter, en körbana om 3,5 meter och ett cykelfält på 1,75 meter. Cykelfältet möjliggör för cyklister att cykla i motsatt riktning. På gatorna finns det möjlighet att angöra för på- och avlastning. Utöver detta finns det 1,5 meter stenmjölsyta intill cykelfältet.

Principsektion ågata Norra, Västra och Södra ågatan

Tvärgator

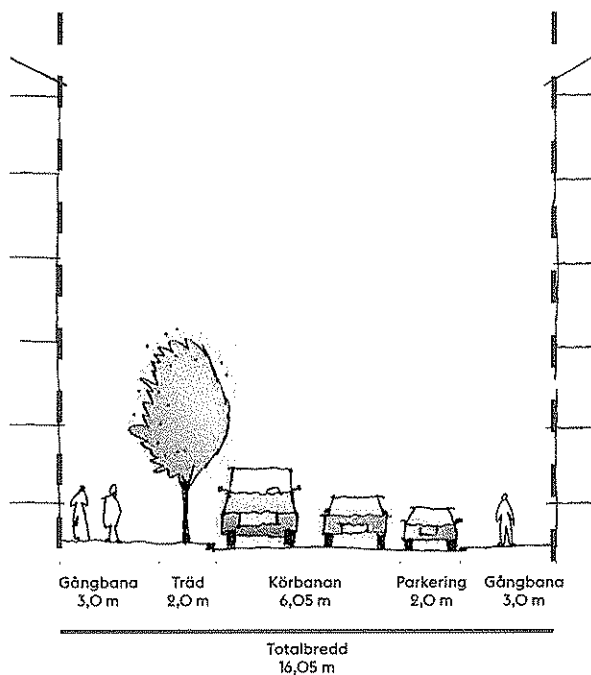
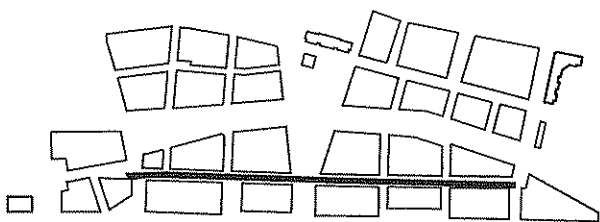
De lokala tvärgatorna kan vara både enkel- och dubbelriktade. Tvärgatorna är korta och för att hålla nere skalan är sektionen relativt smal, men gatubredden ger ändå tillräckligt utrymme för stora fordons svepytor. Totala bredden är 12 meter med 2,5 meters gångbana på båda sidor, 5 meters körbana och 2 meter med möjlighet till parkering/angöring på ena sidan.

Principsektion tvärgata

Skogängsvägen

Skogängsvägen är en av huvudgatorna inom området och ansluter till bland andra Mjölmarstigen, Åkantsgränd och parkvägarna Erik Tegels väg och Borghöjdsvägen. Gatans bredd är 16,05 meter med en 2 meter bred trädallé på den ena sidan om gatan och kantparkering på andra sidan. Dessa kan växla sida längs gatan, eftersom det kan behövas angöringsfickor på bägge sidor av vägen. Gångbanornas bredd är 3 meter breda på båda sidor om körbanan som är 6,05 meter bred. Angöringsfickorna är 2 meter breda, vilket medför att 5 meter yta frigörs på gångbanan där det inte är parkeringsyta. Denna yta kan användas för att anordna cykelparkeringar och sittplatser.

Principsektion Skogängsvägen

Utformning av allmän plats

Den nya stadsdelen har två centrala offentliga gröna rum. Å-rummet sträcker sig i hela stadsdelens längd och är framförallt ett rum att röra sig i, från entréplatsen vid Mjölmarstigen ända till idrottsplatsen i sydöst, men med möjligheter att stanna upp längs vägen. Den centralt placerade Stora parken är det gemensamma vardagsrummet för vistelse, med lekplats och gräsytor. I nordväst finns även ett litet torg.

Offentliga rum

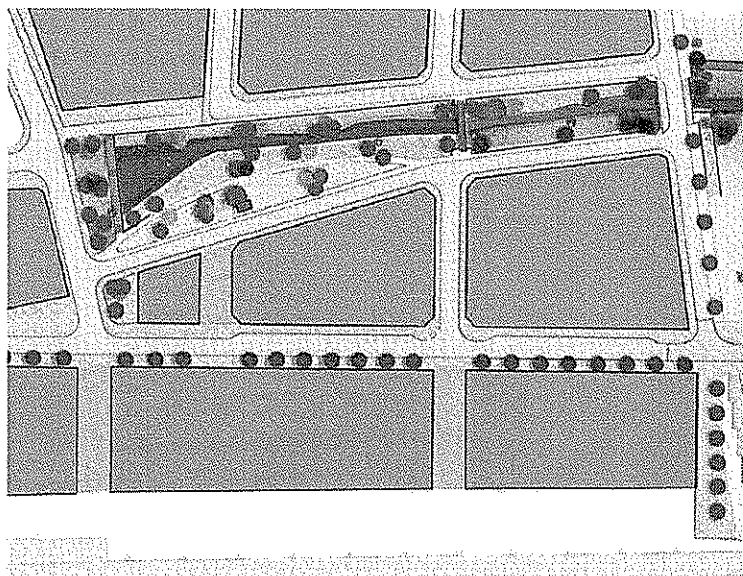
Lilla torget

Vid Bromstensstadens entré mot nordväst finns ett litet torg intill ett av områdets högre hus. Byggnadens bottenvåning ska innehålla någon form av utåtriktad verksamhet som ger liv åt platsen, exempelvis café eller restaurang. Platsen är öppen och välkomnande med träd och sittplatser.

Å-rummet

Alldeles intill det lilla torget mynnar Spånga-ån som leder söderut genom området. Här öppnar sig en vy längs årummet med omgivande kvarter och gator. Platsen utformas med en öppen vattenspiegel där den kulverterade ån släpps fri. Dammen omges av frodig grönska och gräs-förstärkta slänter. Botten förstärks med natursten för att klara höga vattenflöden och risk för erosion.

Spångaån utvecklas till ett långsträckt parkstråk. Å-rummet förstärks med en ombyggd bredare fåra med flackare slänter upp mot omgivande grönytor. Utmed ån ordnas några grunda dammar för att förstärka vattenmotivet i området. För att komma till rätta med risken för skred måste åns slänter förstärkas med kalkcementpelare. Stor hänsyn har tagits till risken att ån kan svämma över vid extrema regn, varför hela områdets marknivå har höjts.

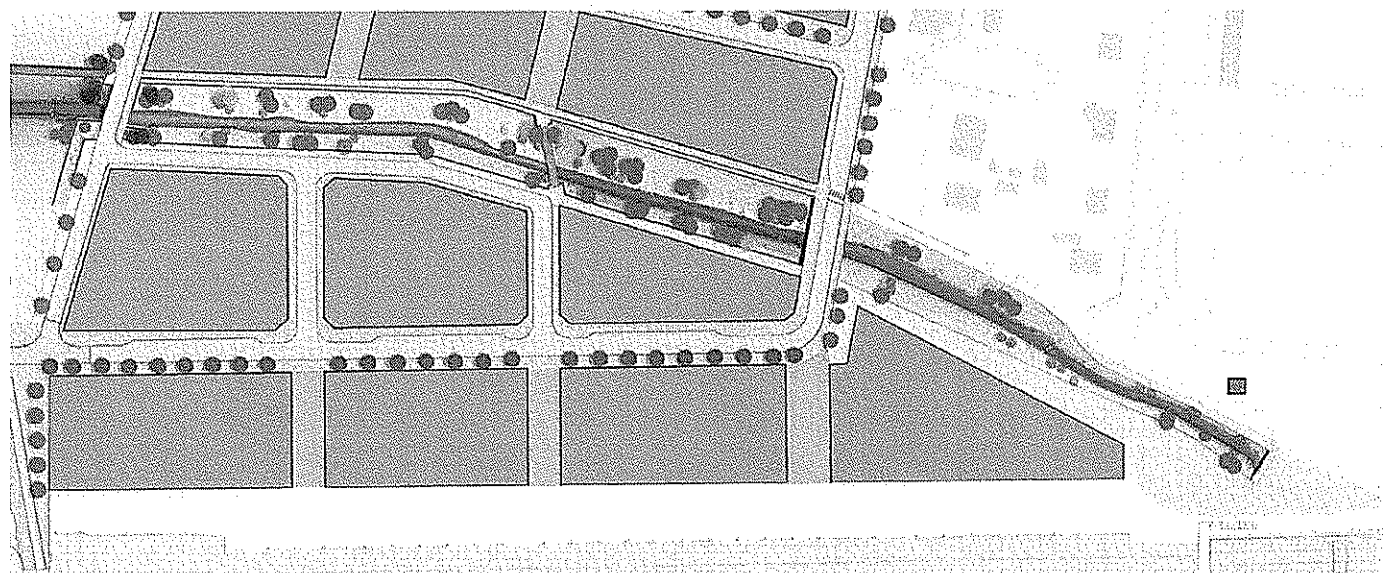

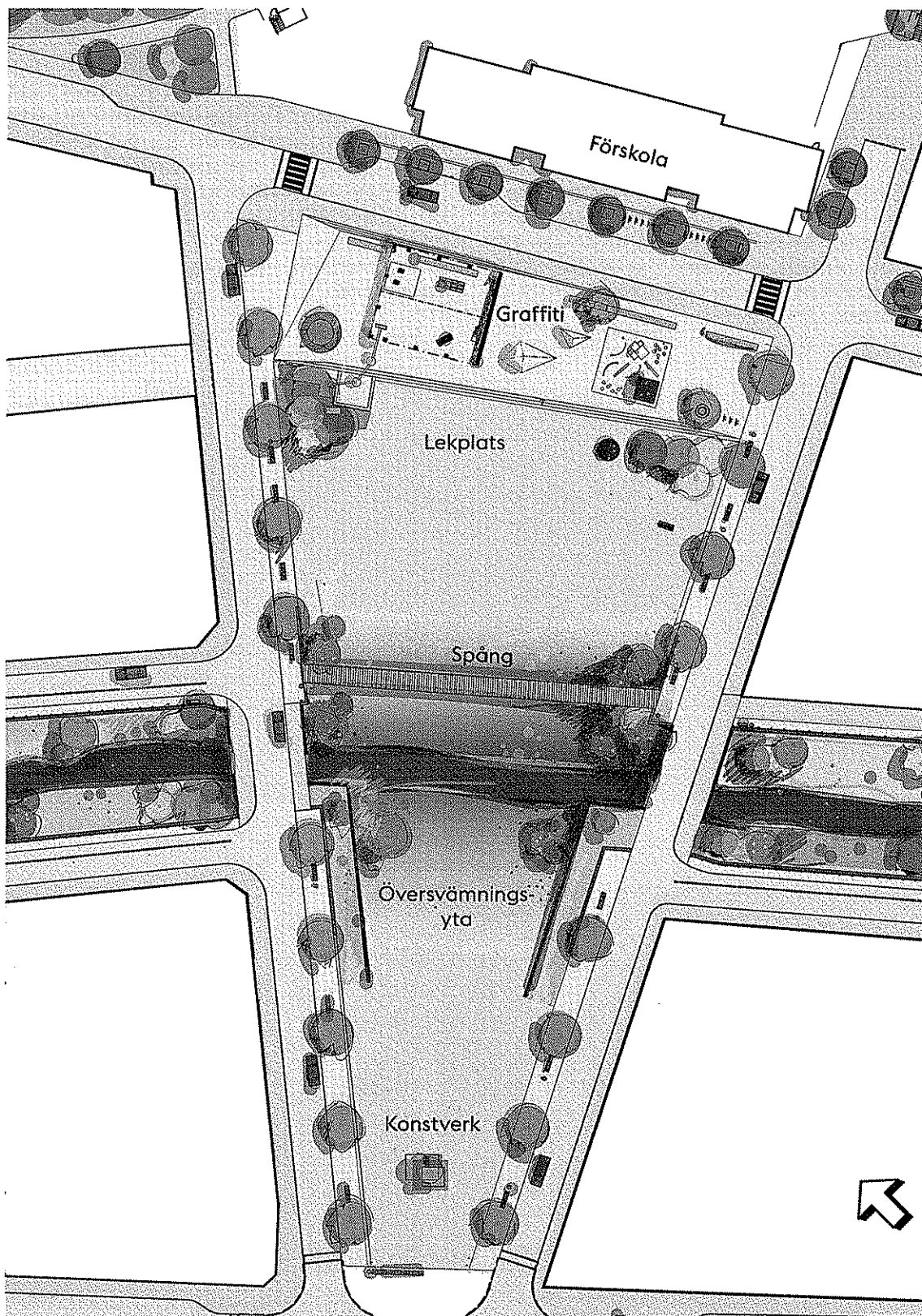
Utmed omgivande bostadskvarter föreslås ån ges en mjuk utformning med kalkstabiliserade slänter samt strandskoning med ny vegetation. Å-rummet gestaltas som centralt vattenmotiv, med säkerställd lägsta vattennivå i hela ån även under extrema torrperioder. Vattennivån regleras med fasta skibord som dämmer ån i tre nivåer inom området. Den nya åfåran ska även klara nya prognostiserade höga vattenflöden i framtiden med en fluktuation som är beräknad till 1,7 meter mellan lägsta och högsta vattennivå. Å-rummet ska upplevas som en långsträckt, grön och levande offentlig plats. Smala, enkelriktade gator med trottoarer samt varm belysning föreslås utmed bostadskvarteren.

Över ån föreslås några enkla broar för att binda ihop kvarteren på ömse sidor om ån. Utmed åkanterna ordnas sittplatser. Kompletterande planteringar med träd och perenner/friväxande gräs ger årummet en naturlig karaktär. I slänterna ner mot ån anläggs strandmattor med örter som tål kalkrika förhållanden. Det är grönt och frodigt med typiskt fuktälskande vegetation. Runda, mjuka bladverk kontrasterar mot stadsträdens stramare former. Grupper varvas med solitärer för att behålla visuell kontakt mellan gatorna på ömse sidor samt bildar varierande rumsligheter. De större träden ger skugga vilket minskar risk för vassbildning.

Referensexempel
Strandmattor med liknande växtsammansättning avses användas vid Spångån. Exempel från Hammarby sjöstad.

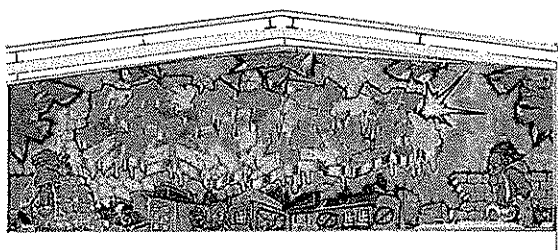
Stora parken

Mitt i den nya stadsdelen formas ett centralt parkrum som öppnar sig mot Spångaån och länkar samman de två sidorna. Parkens gräsytor lutar mot ån och kommer därför delvis att översvämmas vid högvattnen vilket präglar strandvegetationens artsammansättning. Parallellt med norra åkanten läggs en bro över den långgrundna strandkanten. För att förstärka parken som offentligt rum ramas den in av trädrader utmed omgivande gator. De inramande trädraderna hjälper till att leda blicken och förstärker kopplingen mellan järnvägen och parkens norra aktivitetsdel. Genom att parken försänks något i förhållande till omgivande gator och bostadskvarter förstärks parkrummet och gräsparterren ytterligare. I kantzonen, mellan träden, ordnas sittplatser med överblick över den nedsänkta, öppna gräsytan. I Stora parkens norra del utmed Winguists väg rivs nuvarande industribyggnad, men dess graffitimålade gavelvägg sparas och integreras i en lättare lekstruktur. I denna solexponerade del av parken föreslås en lekplats. Lekplatsen organiseras i avdelningar med olika innehåll som ska fungera för alla åldrar, från småbarn till ungdomar. Lekutrustningen är utvald för att vara lockande, hållbar och attraktiv.

Graffitimålningen

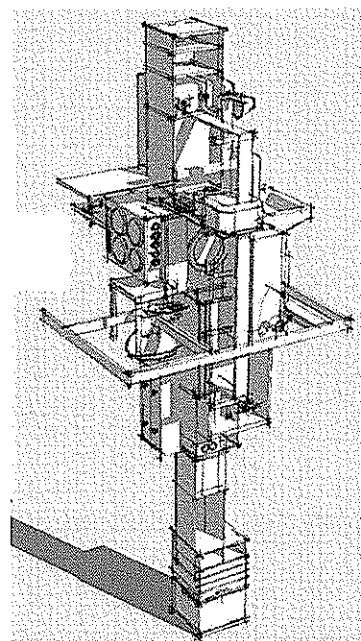
Huset med graffitimålningen "faschinate" ska rivas, men graffitimålningen ska bevaras. För att staga upp väggen byggs en stålkonstruktion som också är del i ett skärmtak med samma sektion som det rivna huset. Skärmtaket täcks med delvis tät, delvis perforerad plåt för att ge ett lätt intryck.

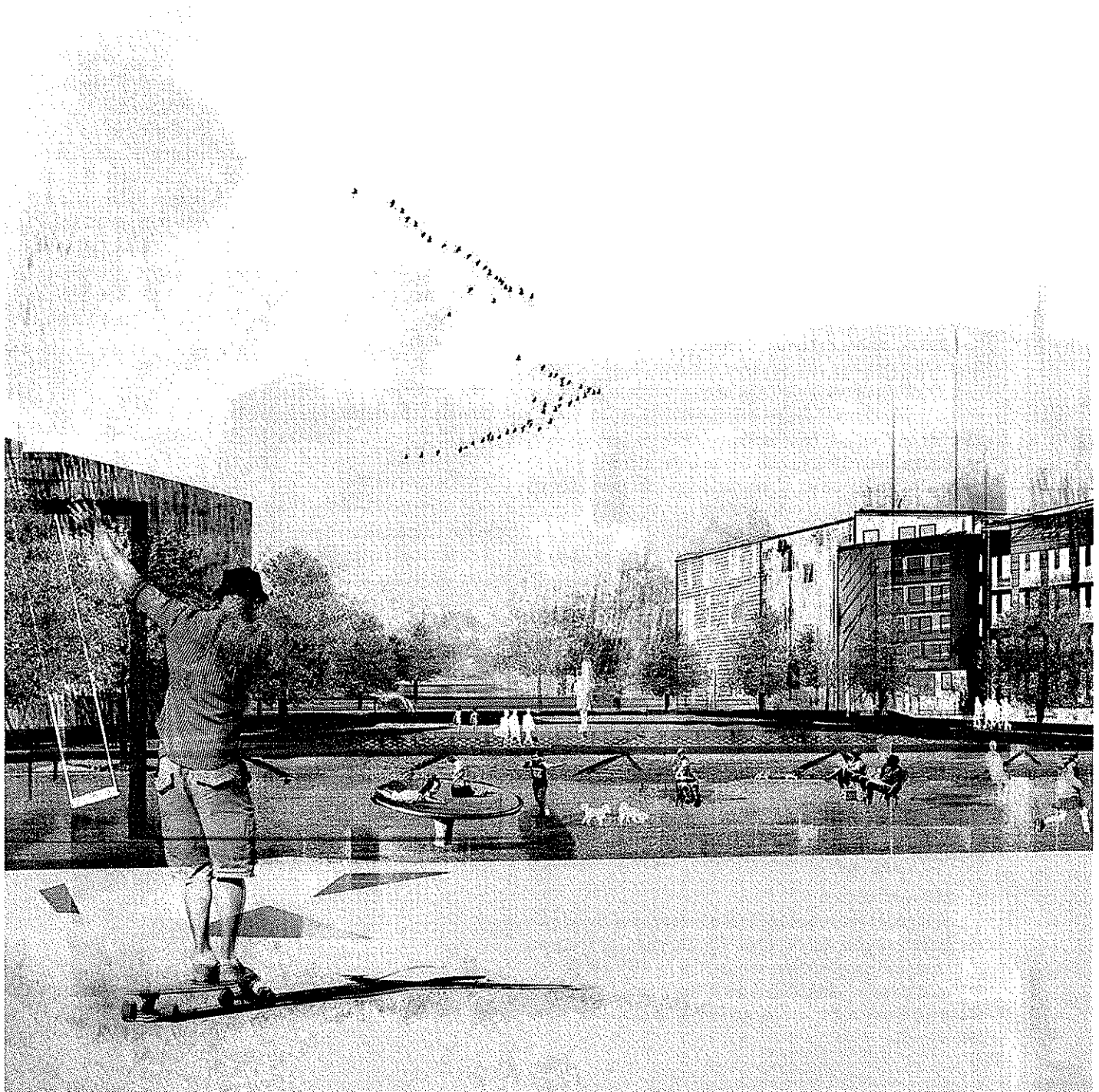
Stora parken ska ha en varierad artsammansättning med större trädskvalitéer för att snabbt få upp en grön volym och därigenom skapa ett behagligt mikroklimat. Solitärer och trädgrupper skapar tillsammans olika rumsligheter. Parkens växtkaraktär spänner från en torrare ståndort i nordost till fuktigare nära Spångaån. Växtvalet i de olika delarna speglar och förstärker de respektive platsernas karaktär. I de torrare delarna finns inslag av smalbladiga, grågröna lövverk medan växterna i de fuktigare delarna är frodigt gröna. De centrala, stora ytorna täcks av gräs som klipps. Ut mot kanterna och under träd och buskar kan en undervegetation av gräs och örter som återfinns i lundar utvecklas. Längs årummet tätas och glesas vegetationen ut om vartannat. Vid viktiga punkter såsom entréplatsen, Stora parken och Åkantsgräns planteras vegetationen tätare.

Offentlig konst

Områdets nya offentliga konst är en skulptur som placeras i parkens södra del. Den är utformad av konstnären Sirous Namasi, vars verk bygger på iscensättningar av situationer som berör frågor kring tillhörighet, konsumtion, samt kaos/ordning. Skulpturen består av olika saker vi har i våra hem. Vardagliga ting som bord, tv, diskmaskin och så vidare. Här har de staplats och flätats samman till en skulptur med helt ny identitet och därmed nya möjligheter. Objekten i skulpturen anger olika riktningar och sätter på så sätt rumsligheten, som vi är vana vid, ur sitt spel. Det vana och vardagliga blir ovant. Skulpturen blir som en balansakt mellan Kaos/ordning, tryggt/otryggt och privat/offentligt.

Utformning av allmän plats \ 19

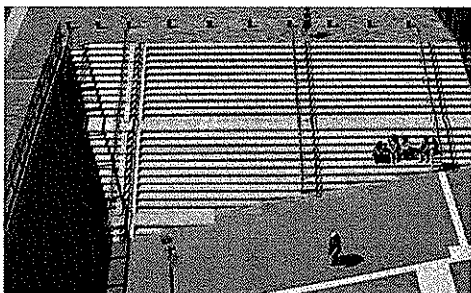

Perspektiv ut över Stora parken sett från nordost.

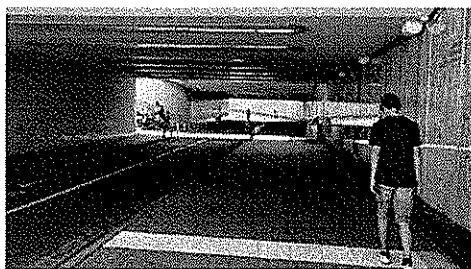

Gång- och cykeltunnel

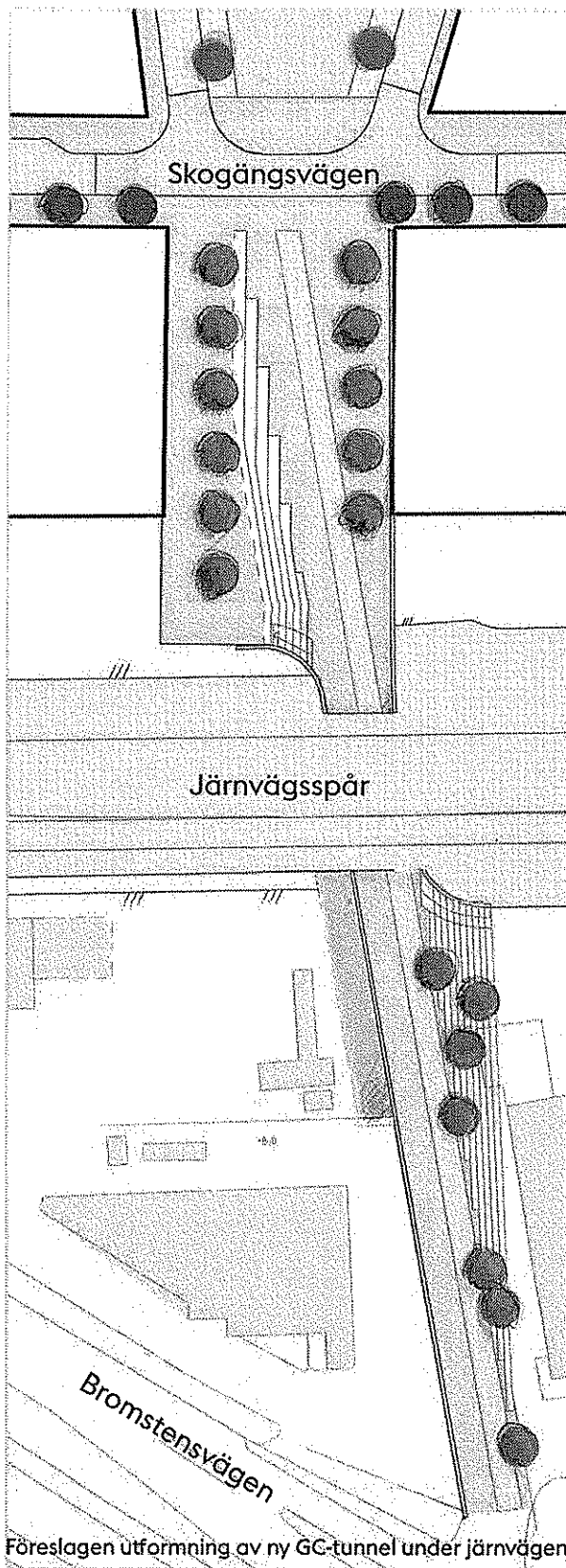
Mälarbanan utgör en kraftig fysisk barriär avgränsar Bromstensstaden mot sydväst. Då Mälarbanan ges två nya spår kommer den befintliga passagen vid Fristadsvägen stängas och som kompensation för detta kommer en ny gång- och cykelpassage byggas under järnvägen i Stora parkens förlängning. Tunneln ingår i detaljplanen för Mälarbanan, sträckan Spånga till Barkarby (Dp 2013-20055). Miljön gestaltas med omsorg så att den upplevs som trygg. För att skapa en tillgänglig koppling eftersträvas en lutning på 5 % i de anslutande ramperna. Tunneln planeras vara 9 meter bred vilket ger plats för dubbelriktad cykeltrafik och gångbanor. Ramperna på båda sidor utformas med en vertikal och en trappad sida. Trapporna bidrar till ljus, öppenhet och möjligheter till vistelse. Hörn rundas i en stor radie för att ge bättre överblick, släppa in dagsljus och undvika otrygga dolda vinklar. Material på väggar ska vara ljusa och gärna blanka för att ytterligare stärka känslan av trygghet.

Referensbild som visar hur trappan tar upp höjdskillnaden.

Referensbilder från stationstunneln i Umeå.

Föreslagen utformning av ny GC-tunnel under järnvägen.

Material och utförande

Områdets offentliga rum ges ett robust och ärligt uttryck med en genomtänkt, konsekvent utformning och enkla, gedigna material. Enkelheten berikas av eleganta detaljinslag i byggda delar som broar, murar, trappor och räcken samt utrustning och möbler.

Hårdgjorda ytor

Körtytor asfalteras generellt. Undantag görs vid den plats där Borghöjdsvägen och Erik Tegels väg korsar Skogängsvägen som överhöjs och beläggs med betongsten, samt Winqvists väg som beläggs med betongsten där den passerar parken. Syftet med beläggningen av betongsten är att göra fordonstrafikanter extra uppmärksamma på korsande gångtrafikanter i dessa lägen. Trottoarer beläggs med ljusgrå betongplattor och övriga gångtytor asfalteras eller grusas med stenmjöl.

Byggda delar

Utmed ån byggs stödmurar med gabioner för att ta upp höjdskillnaderna. Gabioner är nätkassar med krossad sten. Strandskoning i åslänter utförs med stenskärv. Terrängtrappor skall vara blocksteg av granit.

Utrustning och möbler

Aktivitetstytans lekutrustning är utvald för att vara lockande, hållbar och attraktiv för barn i alla åldrar. Soffor, papperskorgar, cykelställ, trädgaller och trädskydd är valda ur Möbelprogram Stockholm 2014.

Vegetation

Växtkaraktären ska vara variationsrik för att attrahera olika människor, gynna mångfald och skapa årstidsvariation. Växterna ska även ge utrymme för spontana aktiviteter och tillföra skugga i parken. Utblickar och siktlinjer mot vatten och parkmark ska tillvaratas och utvecklas. Funktioner som hantering av dagvatten och biologisk mångfald ska skapas genom anläggande av olika biotoper med utgångspunkt i ek-hassellund, torräng, fuktäng/alskog och ädellövskog.

Kinesisk Sekvoia som alléträd.

Gatuträden ska vara regelbundna, som kontrast till parkens och årummets friare grönska. Vid stora parken utgörs de av träd med stora kronor som skapar en rik grönska, förslagsvis Ungersk Ek (*Quercus frainetto*). Den är ett ståtligt och pampigt träd som är lätt att stamma upp och har ett lätt exotiskt utseende med vackra gulbruna höstfärger. Träden längs Winqvists väg utgör fond i parken och ska vara stora och karaktärsfulla och gärna blommande som till exempel dubbelblommande fågelbär (*Prunus avium 'Plena'*). Utmed Skogängsvägen föreslås Kinesisk Sekvoia (*Metasequoia glyptostroboides*), som valts för sitt exotiska intryck och rostbruna höstfärg. Då det klarar mycket vatten samt har ett upprätt, smalt växtsätt är det lämpligt som gatuträd här.

Pump- och nätstationer

Pump- och nätstationer skall vara välgestaltade så att de bidrar positivt till utemiljön i området. Det finns flera goda exempel i Stockholm på nya teknikbyggnader av detta slag.

Referensbilder som visar exempel på hur fasaderna på teknikhusen kan utformas för att passa in på platsen.

Utformning av kvartersmark

Området kommer att byggas ut under en längre tidsperiod. För området som helhet är det väsentligt att slå fast vissa bärande principer. Följande principer föreslås vara vägledande för utformningen av ny bebyggelse i området, och bevakas i samband med detaljplanering och bygglov.

Gestaltungsprinciper

Enskilda byggnader skapar kvarter

Den föreslagna strukturen har inspirerats av svenska småstäder och stockholmska förstäder och kan på flera sätt sägas vara traditionell genom de halvslutna kvarteren och tydligt avgränsade offentliga rummen. Gestaltungs-konceptet innebär att kvarteren byggs upp av enskilda byggnader med ett eget uttryck, där kvarteret som helhet gestaltungs-mässigt får en mindre framträdande roll.

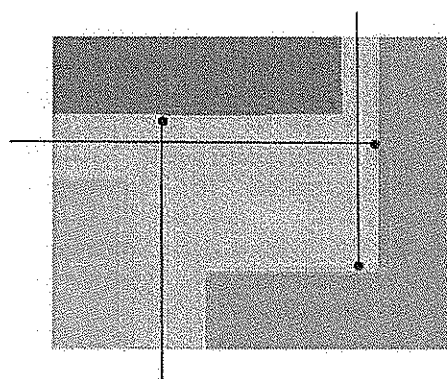
Placering, balkonger och uteplatser mot gata

Byggnaderna i området ska vara en del av en helhet där det är tydligt att gatorna är offentliga platser där alla har rätt att vistas, medan gårdarna är privata och till för de som bor i kvarteret. Byggnader i området ska därför byggas med fasaden placerad i gatukant. Entréer ska orienteras mot gatan. Gårdarnas privata karaktär förstärks av att siktlinjer in i kvarteren bryts.

Då byggnadernas fasader ligger i fastighetsgränsen och alltså direkt angränsar mot gatan kommer balkonger och uteplatser utformning att påverka upplevelsen av gaturummet. Intill öppningarna mellan byggnader medges förskjutning av fasad. Sockeln ska dock ligga i liv med gata. Uteplatsen ska ha en golvnivå på 1,0 meter över gatuhöjd eller mer samt utformas med genomsiktligt staket. Undantag för detta medges endast för de platser där det finns lokaler i bottenvåningen. Balkonger kan på vissa ställen användas i kvarterens hörn för att förlänga byggnaden. Då ska de gestaltas så att de upplevelsemässigt uppfattas som en del av byggnadskroppen. För att ge luft och ljus till gaturummet tillåts inga balkonger på en lägre nivå än 4 m över gatuhöjd, och de får skjuta ut högst 1,4 meter från fasad.

Byggnadshöjd

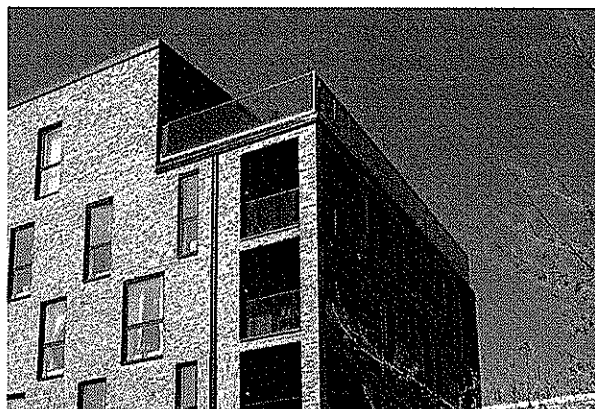
Som princip är den dominerande högsta byggnadshöjden i området fem våningar med en variation mellan tre och sex våningar. Majoriteten av fasaderna mot gatan ska vara fem våningar. I de fall som sex våningar förekommer i stor grad kan översta våningen utformas som en indragen vindsvåning för att ta ner skalan mot gaturummet. På ett par ställen längs Skogängsvägen kan enstaka högre hus byggas, dessa begränsas till tio våningar.

Principskiss som visar hur kvarteren byggs upp av olika byggnadskroppar och hur siktlinjer över gården bryts.

Referensbild som visar upphöjda uteplatser.

Referensbild som visar hur en balkong kan utformas så att den uppfattas som en del av byggnadskroppen.

Nedersta våningen, gatumiljö och bostadsmiljö
För att uppnå en trygg och trevlig gatumiljö är det viktigt hur bottenvåningen utformas. Fönster och entréer symboliserar en mänsklig närvaro och utblickar från fönster ger social kontroll över gaturummet.

Lokaler för centrumändamål föreslås vara tillåtna i hela områdets bottenvåningar, men är särskilt viktiga i gatu- hörn vid större stråk. Lokalerna placeras i gatunivån och får därmed högre rumshöjd.

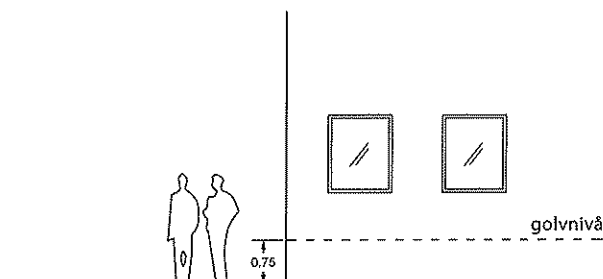
Lägenheter i bottenvåningarna ska vara upphöjda ovanför gatans nivå för att undvika störande insyn. Lägenheter i bottenvåning ska ha en golvnivå på minst 75 cm över gatu- höjd. Höga socklar gestaltas med särskild omsorg. Om bottenvåningens golvnivå överskrider en meter över gatu- höjden ska sockeln förses med källarfönster. Golvnivån för bottenvåningen får maximalt ligga på höjden 1.30 me- ter över gatu- höjd. Lägenheter i bottenvåning nås antingen genom delade trapphus eller från ovanliggande lägenhet, dvs en inverterad etagévåning. Privata entréer direkt från gata tillåts inte. Trapphusentréer och trapphus framhävs så att de är inbjudande för de boende.

Gårdsglimtar

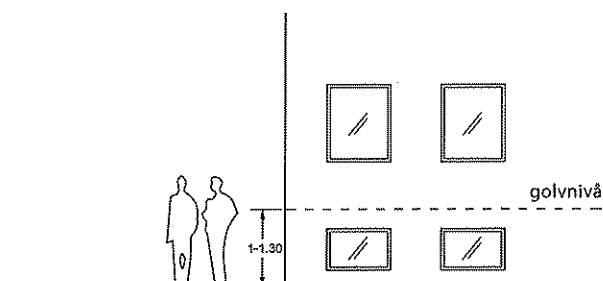
Glappen mellan byggnadernas fasader mot gaturum- met ger inblickar mot gården som syftar till att tillföra gaturummet grönska och variation. Beroende på gårdens höjdnivå syns olika mycket av dem mot gatan.

I de fall då gården hamnar högre än två meter upp från gatu- höjd, ska glappen mellan husen terrasseras så att plan- tering på en lägre nivå kan tillföra gaturummet grönska. Se principskiss 3.

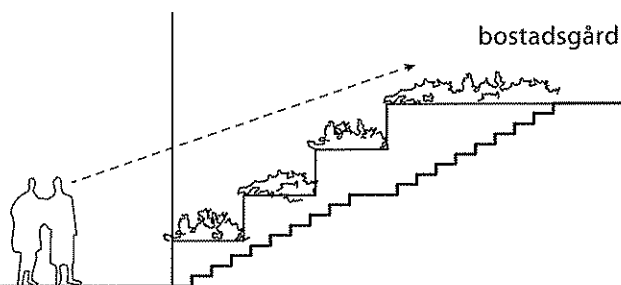
Avvikelser från samtliga ovanstående principer kan med- ges vid särskilda skäl.

Principskiss 1 Golvnivå ska vara minst 75 cm över gata

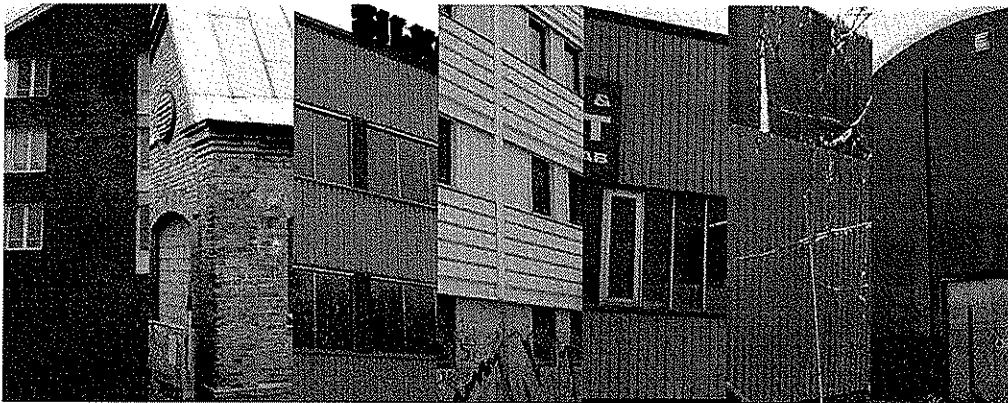
Principskiss 2 Vid golvnivå 100-130 cm över gata krävs källarfönster

Principskiss 3 Terrassering och gårdsglimt

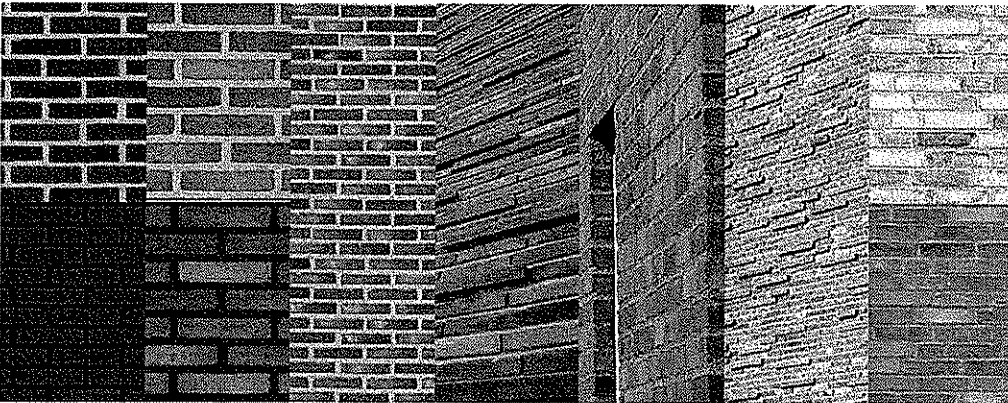

Referensbilder som visar hur grönska bidrar till gaturummet, samt källarfönster i höga socklar.

Befintliga material

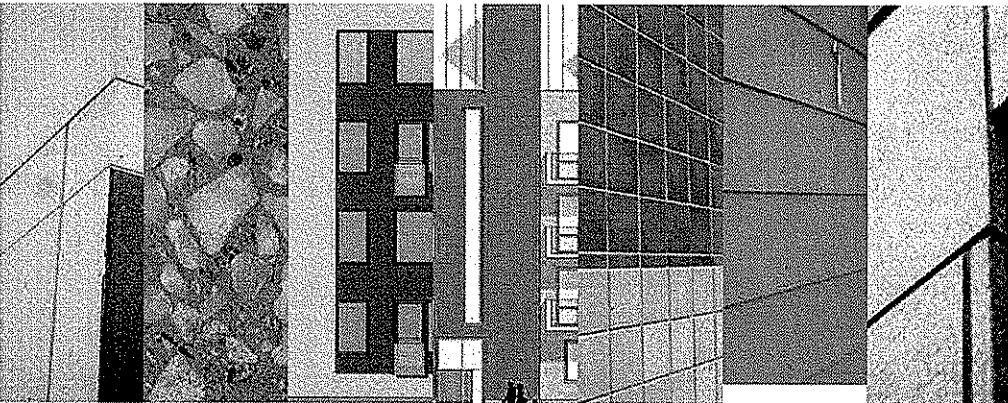
På lång sikt kommer det mesta av befintlig industribebyggelse att ha ersatts, men vissa hus avses bevaras och det kan dröja många år innan de sista kvarteren omvandlas. Platsens befintliga material och färger, tillsammans med intilliggande bebyggelse, har funnits med som en utgångspunkt vid framtagandet av materialpaletten.

Nya material

Tegel

Tegel är ett av huvudmaterialen som sätter grundtonen för stadsdelen, med en tonvikt på bruna och svarta nyanser, med enstaka inslag av sandtoner. Levande murar eftersträvas genom reliefverkan och färgskiftningar. Utpräglat röda eller gula tegel sorter undviks.

Tunga material

Paletten kompletteras med andra tunga material, som betong, puts, glacerade tegel, keramiska material. Natursten återkommer framförallt i socklar, stödmurar och andra anläggningsdetaljer.

Skivmaterial och glas

Lättare skivmaterial kan användas framför allt på mindre byggnader eller byggnadsdelar. Exempel är fibercementskivor, plåtfasader, hängtegel och glasskivor med olika grader av transparens.

fasads

Arkitektur och variation

En variation i både form och färg är eftersträvansvärd, men bör inte ses som ett självändamål, utan olikheter bör i första hand vara resultatet av olika förutsättningar avseende byggnaders innehåll och situation. Avsikten är att byggnaderna i strukturen får ett nutida uttryck med modern arkitektur av hög kvalitet. Processen fram till ett gott resultat ställer höga krav i alla led, inte minst på engagerade beställare för såväl enskilda byggnader som för allmänna anläggningar. Då olika arkitekter ritat olika delar uppnås en naturlig variation av uttryck.

Stadsdefens färg- och materialpalett

Medan många svenska för- och småstäder kan sägas ha gemensamma drag avseende skala, struktur och offentliga rum, så skiljer de sig mycket när det gäller identitet och karaktär. Mycket handlar om material och färgsättning, något som ofta grundar sig i lokala förutsättningar och naturliga skillnader i historisk tillgång på byggnads-material. När en hel stadsdel planeras på 2010-talet, finns få begränsningar utöver fantasi och ekonomi. För att i Bromsten skapa en stadsdel som har en egen karaktär som skiljer den från andra samtida stadsdelar, men också för att balansera ambitionerna om variation med en strävan efter ett gemensamt tema, arbetas en övergripande färg- och materialpalett fram. I detta första gestaltungsprogram tas de första stegen, som i de efterföljande etapperna kan revideras och utvecklas.

Planeringsdirektiv

Trafikkontoret ställer följande krav på byggnader som angränsar till gatumark.

Framkomlighet

En förutsättning för en rationell renhållning av en gata är att renhållningsfordon och snöröjningsfordon kan komma fram utan hinder. Detta medför krav på både fria höjder och bredder i gaturummet. I hörnavskärningar måste den fria höjden vara minst 3,0 meter och den fria bredden minst 2,5 meter. För att uppnå god standard bör bredden vara minst 3,0 meter.

Utformning av entréer, socklar, stuprör m.m.

Byggnadernas socklar mot allmän gata/plats utformas så att hänsyn tas till den maskinella renhållningen. Socklarna måste tåla påkörning och vara minst 30 cm höga. Inom den höjden får sockeln inte innehålla ojämnheter eller utstickande delar som en renhållningsmaskin kan köra på. Där får socklar inte heller innehålla luckor och fönster. Portomfattningar får inte inkräkta på gatumark.

Utanpåliggande stuprör ska vara indragna innanför fasadlinjen upp till minst 3 meter över marknivån. Utkastare mot gatan godtas inte. Stuprören ska via fastighetens dagvattensystem anslutas under gatunivån till härför avsett dagvattensystem. Sandfångsbrunnar som tillhör fastigheten får inte placeras i gatumark.

Trafiksäkerhet, siktkrav

Hörnavskärningar utformas så att kraven på fri sikt tillgodoses. Kraven på fri sikt måste vara uppfyllda vid garageutfarer och gårdar. Kraven på fri sikt ska även beaktas vid uppförande av plank, murar och staket.

Entréer i fasadlinjen

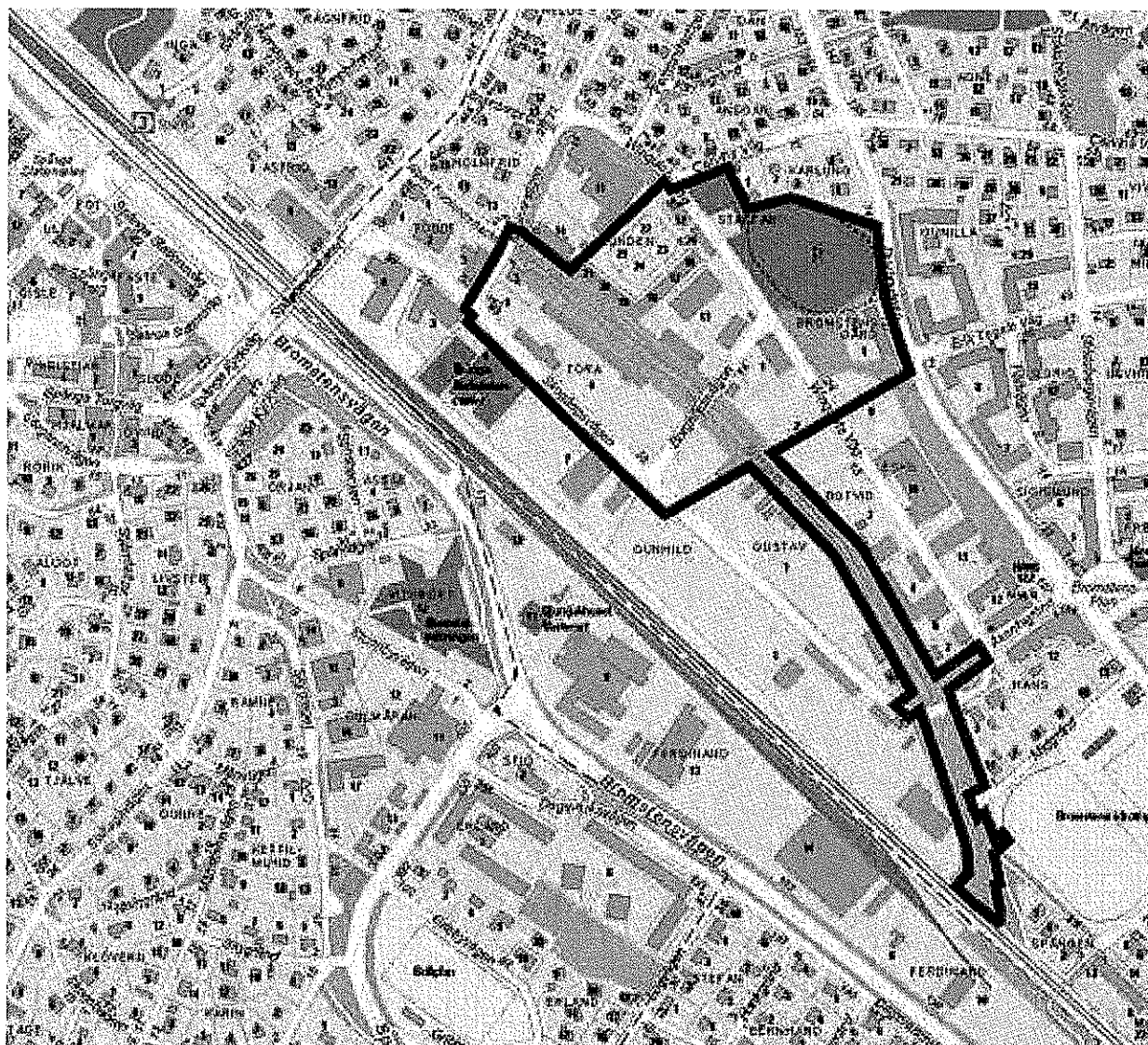
Dörrar som är placerade i fasadlinjen och som gränsar mot gångytor ska vara inåtgående. Soporumsdörrar och reglade nödutrymningsdörrar kan vara utåtgående. Om vanliga dörrar av olika skäl, till exempel säkerhetsskäl, måste vara utåtgående ska entrén dras in så att ingen del av dörren slår ut över gångbanan. Entréer anpassas till gatans höjdsättning.

Ny bebyggelse

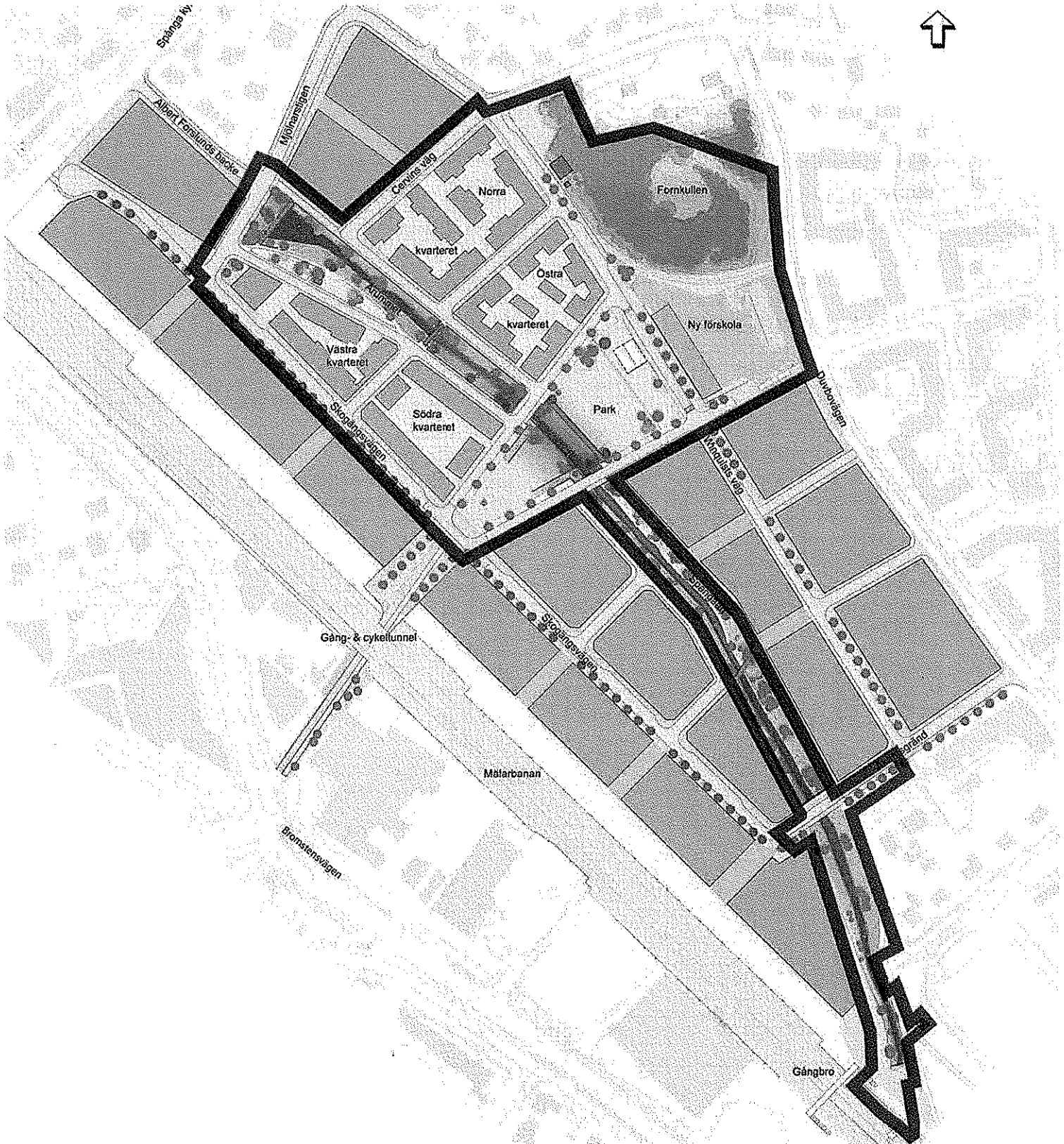
Etapp 1, Detaljplan för kv Toramfl

Detaljplaneförslaget omfattar den första etappen i omvandlingen och möjliggör nybyggnad av ca 623 lägenheter fördelat på fyra kvarter. På strategiska lägen i bostadshusens bottenvåningar skapas lokaler för centrumändamål. För att säkerställa de allmänna platserna inom

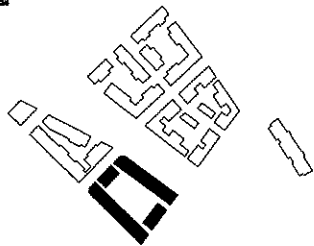
Bromstensstaden iordningsställs tidigt i utbyggnadsprocessen ingår de i den första detaljplanen. Dessa är en förskola med åtta avdelningar, gator och nätstationer. Även Å-rummet längs Spånga-ån, Lilla torget i nordväst och den Stora parken mitt i Bromstensstaden ingår.

Orienteringskarta som visar första etappens plangräs i befintlig stadsstruktur.

Illustrationskarta över planområdet. Skisserad ny bebyggelse utanför planområdet ska endast ses som en illustration av en framtida möjlig utveckling och omfattas inte av det aktuella detaljplanearbetet. (Illustration: White arkitekter/Sbk)

Södra kvarteret

Södra kvarteret avgränsas av Skogängsvägen, Stora parken, Spångaån och nya gatan mot Västra kvarteret. Kvarteret är uppbyggt kring en stor, generös gård. Mot sydväst och Skogängsvägen skapar fyra sammanbyggda trapphus en kontinuerlig lamell som ger skydd för gården och stabilitet i gaturummet. Mot Å-rummet bildar tre trapphus en varierad och uppbruten front mot Å-rummet. Gården öppnar sig mot sydost och nordväst i form av gatt mellan lamellerna och två volymer innehållande stadsradhus i två plan med egna entréer från gårdsplan och loftgång.

Gatorna runt kvarteret har en varierande höjdsättning vilket skapar olika förutsättningar för hantering av byggnadernas bottenvåningar. I kvarterets båda hörn mot Skogängsvägen finns lokaler för butiker eller annat centrumändamål. Entréerna är generöst uppglasade. Sockelvåningarna för övrigt har fönster av olika storlekar som ger liv åt fasaderna i gatunivån och ökar trygghetskänslan för dem som rör sig längs kvarteret. Öppningarna mellan husen är omsorgsfullt gestaltade och innehåller planteringsytor i olika nivåer.

Trapphusblocken som bygger upp lamellerna i norr och söder är uppbyggda kring enkla, rationella planlösningar med två 3:or och en 2:a som grundplan. De större bo-

Viktiga punkter

- 1) Robusta fasader i mustiga kulörer mot Skogängsvägen.
- 2) Lägre skala och ljusare kulörer mot V. Ågatan.
- 3) Avvikande hustypologi mot Borgholmsvägen och Toragatan.
- 4) Avvikande gestaltning av hörntrapphus.
- 5) Balkongmaterial ska förstärka fasadernas karaktär.

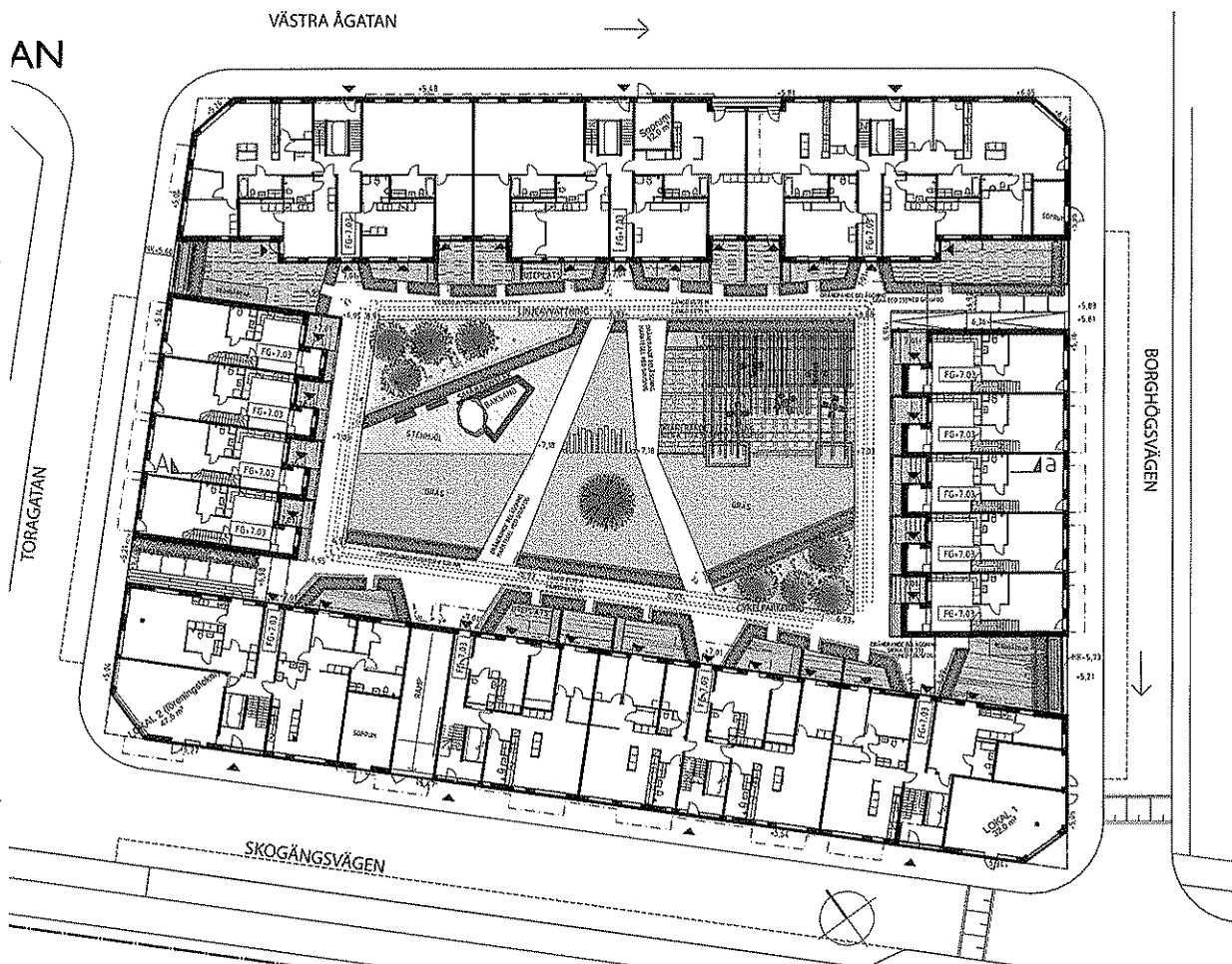
städerna är koncentrerade till kvarterets kortsidor och är organiserade som tvåplansbostäder med kök och vardagsrum i entréplan och tre sovrum på övre planet. Loftgångarna som utgör entréer för de övre stadsradhusen nås från de två yttre trapphusen i den sydvästra lamellen via spänger. Loftgångarna är breda nog för att också fungera som uteplatser. Alla bostäder har balkong och/eller uteplats samt i flera fall franska dörrar.

Stadsradhusen föreslås ha fasader av liggande, överlappande, mörka skivor med varma och starka färginslag på bl.a. gårdsförråd och balkonger. Balkongerna har fronter i glas eller perforerat plåt beroende på fasadens karaktär.

Perspektiv från Skogängsvägen

AN

Gårdsplan, Södra kvarteret
Gårdsutformning, Bostadsplaner, bv

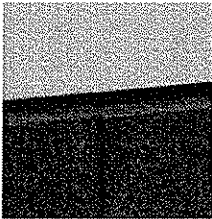
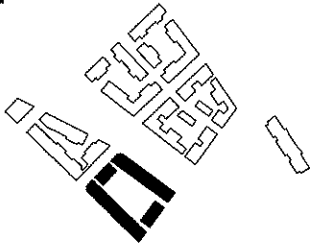
Lamellhusen har putsade alternativt tegelbeklädda fasader. Mot Skogängsvägen skapas en tyngre och råare karaktär med hjälp av mörkt tegel och mustiga röd-orange putskulörer. Mot årummet är fasaderna ljusa med mosaikliknande inslag av gröna puts- och plåtpartier samt karakteristiska takvåningar med tillhörande generösa takterrasser.

Gården

Gården rymmer markuteplatser för lägenheter och stadsradhus samt en stor gemensam gräs- och planteringsyta i mitten. Den relativt stora ytan underlättar också fördröjning av dagvatten. Under gården finns en källare med cykel- och lägenhetsförråd samt 97 garageplatser varav ca 20 platser skall användas av Västra kvarteret. Garagenedfarten placeras mot Skogängsvägen.

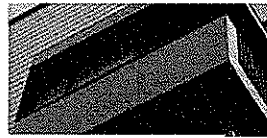
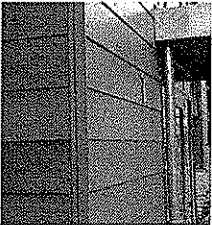
Bostadsgården är en förlängning av den egna bostaden och det är meningen att den känslan och upplevelsen infinder sig såväl sommar som vinter. Diagonala linjer ligger till grund för gårdsutformningen och kopplar samma entréerna tvärs över gården. Bostäderna får väl tilltagna uteplatser med häck- eller en låg muravgränsning; tillika har de direkt koppling till bostadsgården.

Det stora gårdsrummet omfamnas av häckar för att förtydliga rummet och skapa en känsla av rum i rummet. Mitt på gården växer ett mindre vårdträd som ger vertikal grönska i rummet. I kvällssolläget anordnas en gemensam uteplats inramad av en pergola för att ytterligare skapa intimitet. Småbarnsleken med en rejäl sandlåda är placerad i ett godläge och cykelplaceringen inordnas i två körsbärslundar. Gårdsentréerna förses med åsnetrappa och cykel-/barnvagnsramp.

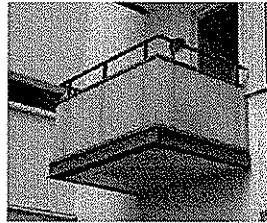
Materialreferenser

Slätputs
med sockel i
stenmaterial
Fasadskiva i
fibercement,
Gröna tak

Idébilder

Fasadskiva med
lackerad yta,
balkongfronter
i frostat glas,
entrépartier i stål
och trämaterial

Fasad mot Å-rummet

Fasad mot Skogängsvägen

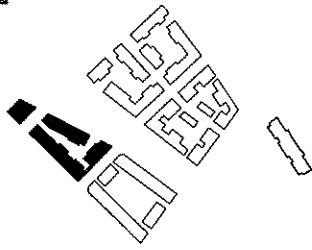
Perspektiv från norra delen av Stora parken.

Fasad mot Södra kvarteret

Fasad mot Stora parken

Västra kvarteret

Det västra kvarteret ligger mellan Skogängsvägen och Spångaån och består av ett fristående punkthus och ett slutet bostadskvarter.

Höjden inom den lägre delen varierar mellan 4 och 6 våningar. Samtliga tak lutar inåt mot gården. Gården är upplyft ovan garage som betjänar både kvarteret och punkthuset. Kvarteret har tre huskroppar och öppnar sig med trappor och terrasser mot punkthuset i nordväst och Å-rummet i nordöst. I bottenvåningen finns lokaler i hörnen mot Skogängsvägen och ytterligare en med förplats mot Å-rummet. Tvättstuga och lägenhetskompement har fönster mot gaturummet för att skapa en levande bottenvåning. I bottenvåningen finns också fyra lägenheter placerade mot gränden i sydöst och mot Å-rummet. Samtliga gatufasader består av betongelement med tydlig relief- eller mönsterverkan.

I kvarteret finns tre olika fasaduttryck, tre "individer", som varierar trapphusvis. Den första är strikt, och elegant, grå med vertikala ränder. Balkongfronterna är av halvtransparent glas. Den andra har en varm röd kulör, ett varierat horisontellt mönster och balkongfronter av mönsterperforerad plåt. Den tredje har ett tydligt mönster bestående av olika täta ränder av tegelstenar infällda i

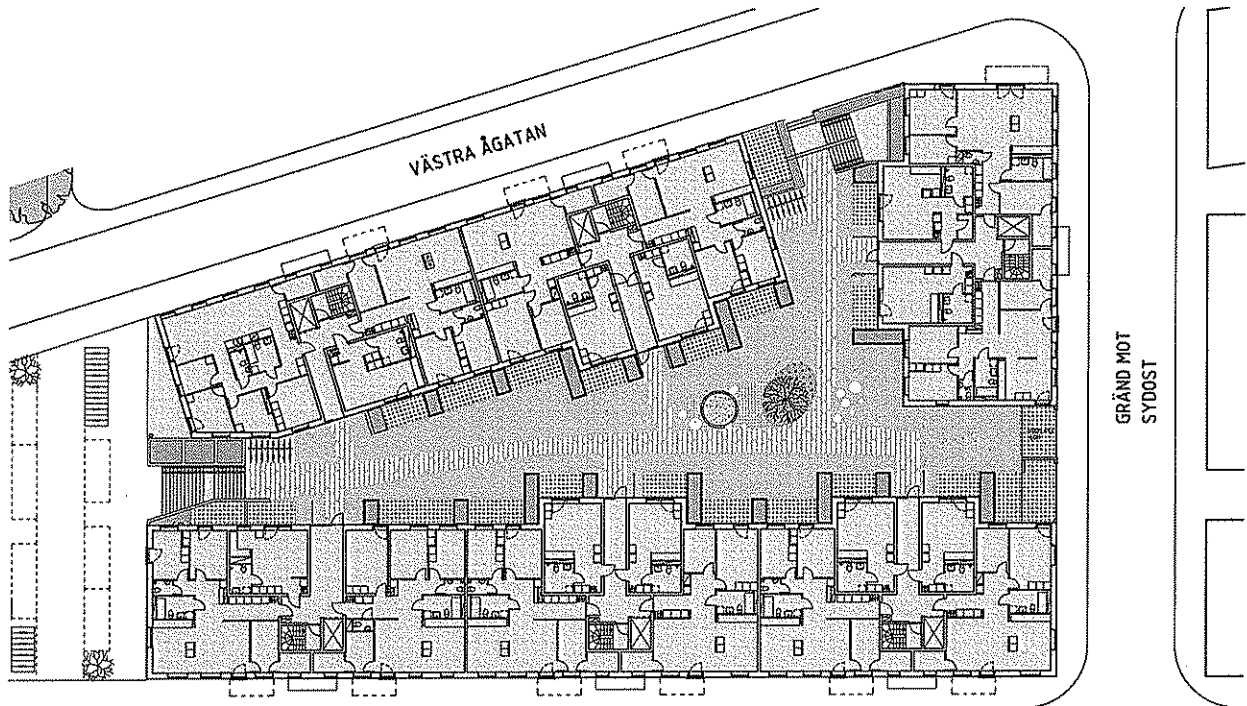
Viktiga punkter

- 1) Tre olika fasadkaraktärer ska finnas:
  - Karaktär 1 är grå och ska ha vertikalt mönster med tydlig reliefverkan.
  - Karaktär 2 är varmt röd med horisontellt reliefmönster.
  - Karaktär 3 ska ha infällda tegelstenar i mönster.
- 2) Punkthusets fasad ska ha vertikalt reliefmönster.
- 3) Punkthusets balkongers insida ska ha varm kulör som belyses.

betongytan. Balkongfronter är av lackad, perforerad plåt. Trapphusen ges tydliga och starka, varma färger som lyser upp gaturummet vid entréerna. Gårdsfasaderna har en enhetlig utformning med ljusa målade betongelement. Lägenheter mot gården har uteplatser. De olika individerna i kvarteret får sin individuella prägel av betongelementens tydliga reliefverkan och mönster i kombination med balkongfronterna. Punkthuset har också sina "lyktor", boxar av glas, som klär balkongerna.

Perspektiv från Å-rummet

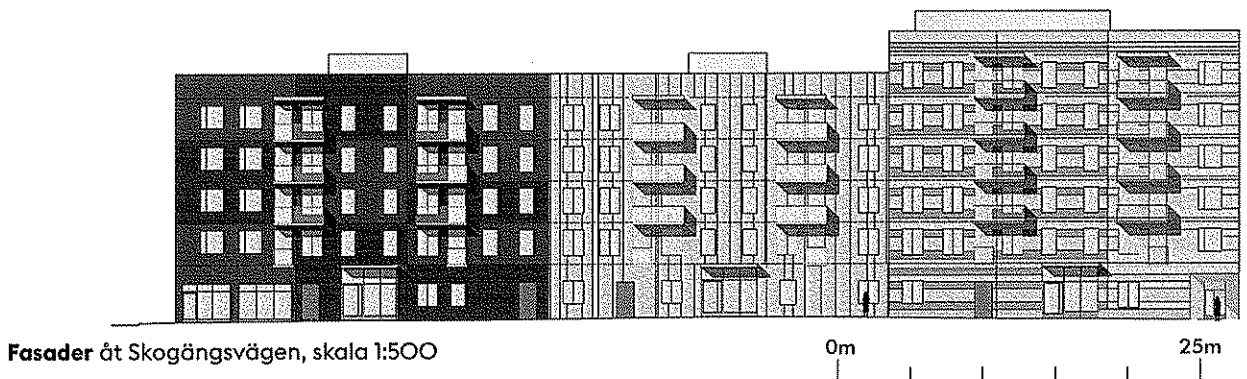

Gårdsplan, gårdsutformning och bostadsplaner, bottenvåning

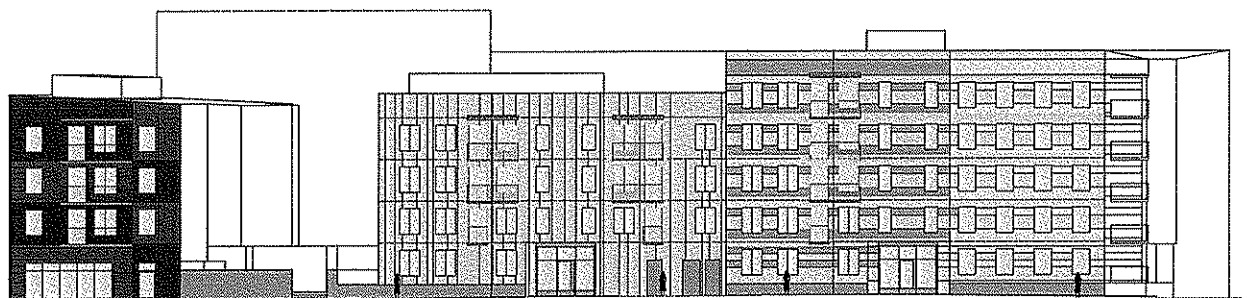

Fasader mot gränd i nordost, skala 1:500

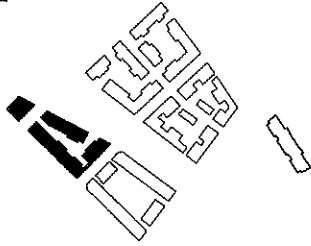
Fasader mot gränd i sydost, skala 1:500

Fasader åt Skogängsvägen, skala 1:500

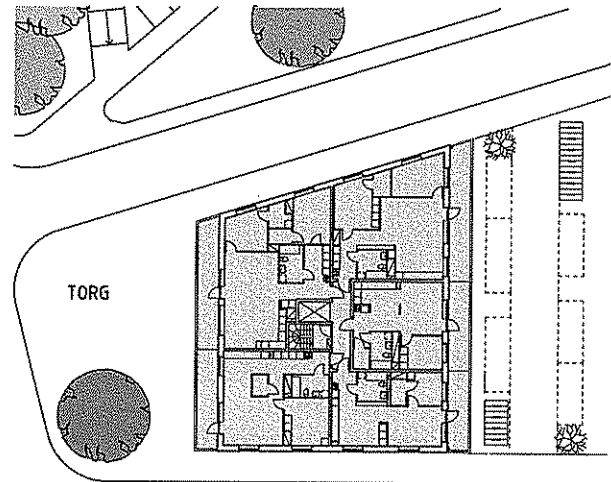
Fasader mot Å-rummet, skala 1:500

Tornkvarteret

I mötet mellan Mjölnerstigen och Skogängsvägen möts den som nalkas området från Spånga station ett punkthus i tio våningar. I sockelvåningen öppnar sig lokal mot torget framför huset. Här möts områdets två huvudstråk, Årummet och Skogängsvägen. I sin skala påminner punkthuset om de vid Spånga centrum på andra sidan spåret. Mellan punkthuset och det västra kvarteret finns en mindre kvartersgata med bostadsentré, cykelparkering och p-platser för bilpool.

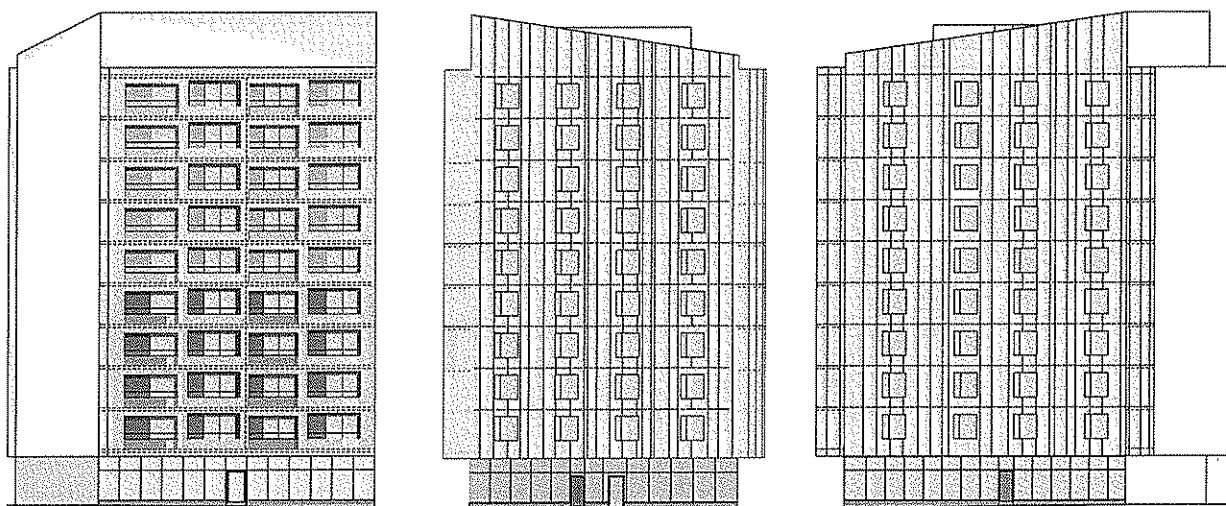
Punkthuset kommer att annonsera sig på avstånd. De längsgående balkongerna är klädda med halvtransparent glas med vertikala, ljusa ränder och öppningar av olika storlek. Väggar innanför balkongerna målas i varm kulör som med belysning gör fasaderna till "lyktor" som syns på håll. Fasaderna mot Årummet och Skogängsvägen är utförda av ljusa betongelement med randigt, vertikalt mönster i tydlig relief. Det vertikala mönstret binder samman betong- och glasfasaderna.

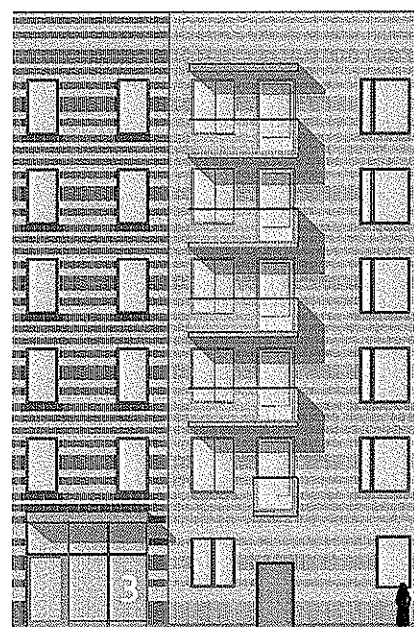
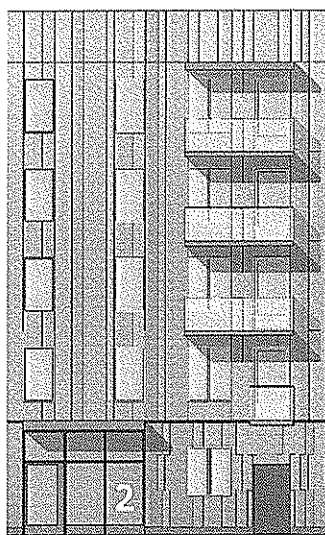
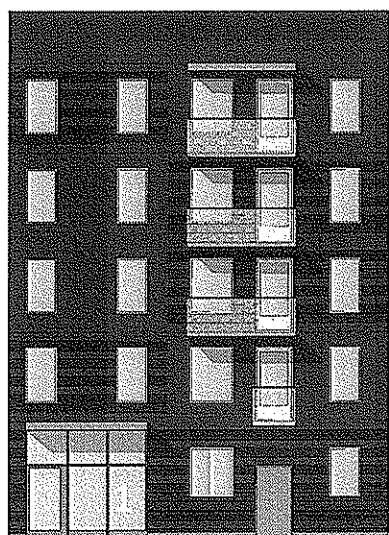
Bostadsplan Tornkvarteret

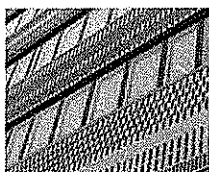
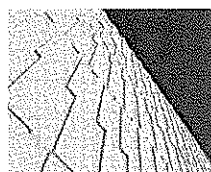
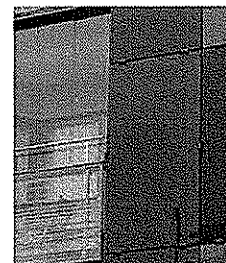
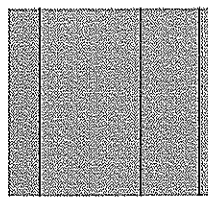
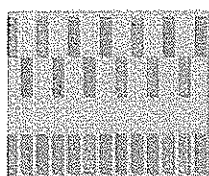
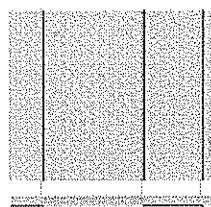
Perspektiv från Skogängsvägen

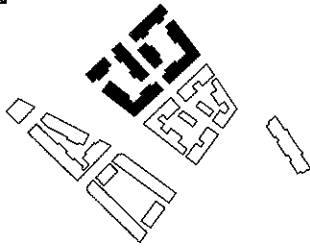
Fasader punkthus mot torg, mot Skogängsvägen resp. mot Å-rummet, Skala 1:500
 Element av ljus betong med vertikalt mönster. Tydlig relief med slipade ytor.

Gestaltningssidé kvartershus tre individuella fasaduttryck.
 Röd individ: Betongelement, horisontellt varierat mönster med tydlig relief.
 Grå individ: Betongelement, vertikalt mönster med tydlig reliefverkan.

Referensbilder Betongelement i ljus kulör och tydlig reliefverkan. Längsgående balkonger klädda med mönstrat, halvtransparent glas.

Norra kvarteret

Dessa två kvartersdelar är utformade med fyra olika trapphuslösningar: en trespännare, en fyrespännare och två unika hörnblock. Tillsammans bildar dessa block tre byggnader i vardera kvartersdel mellan vilka det skapats öppningar, där gator och gårdar sammanlänkas med trappor och planteringar.

Kvartersdelarna har fått en alldeles egen karaktär för att skilja dem åt. I den norra delen har varje byggnads gatu- och gavelfasader fått en kulör som binder ihop byggnaden. Gården däremot lämnas vit och reflekterar sol- och himmelsljus under dagens ljusa timmar året runt. I den södra delen är det istället gavlar och tak som omfamnar byggnaden i form av ett band av plåt, ett band som visar sig på gavlarna och sedan tecknar sig i den utkragande takfoten. Även här har gården ljusa fasader.

För att berika de prefabricerade betongelementen och att bryta de strikta fönsteraxlarna, placeras ett skivmaterial i ursparningar i betongen. Dessa tillför en annan kulör på fasaden, är blank mot betongens matta yta och vandrar lekfullt mellan fönstren eller omfamnar fönstren. På så sätt uppstår olika mönster i de två kvarteren, men bakom denna lekfullhet finns ändå en rationell ordning med stor upprepningseffekt i produktionsledet.

Viktiga punkter

- 1) I Norra1 ska kulören på gatu- och gavelfasader binda ihop byggnaderna.
- 2) I Norra2 omfamnar gavlar och tak byggnaden i form av ett band av plåt.
- 3) Skivmaterial ska finnas i ursparningar i betongen.
- 4) Sockelvåningarna avviker från ovanförliggande fasader.
- 5) Gårdarna kopplas till gatorna med trappor som flankeras av grönska.

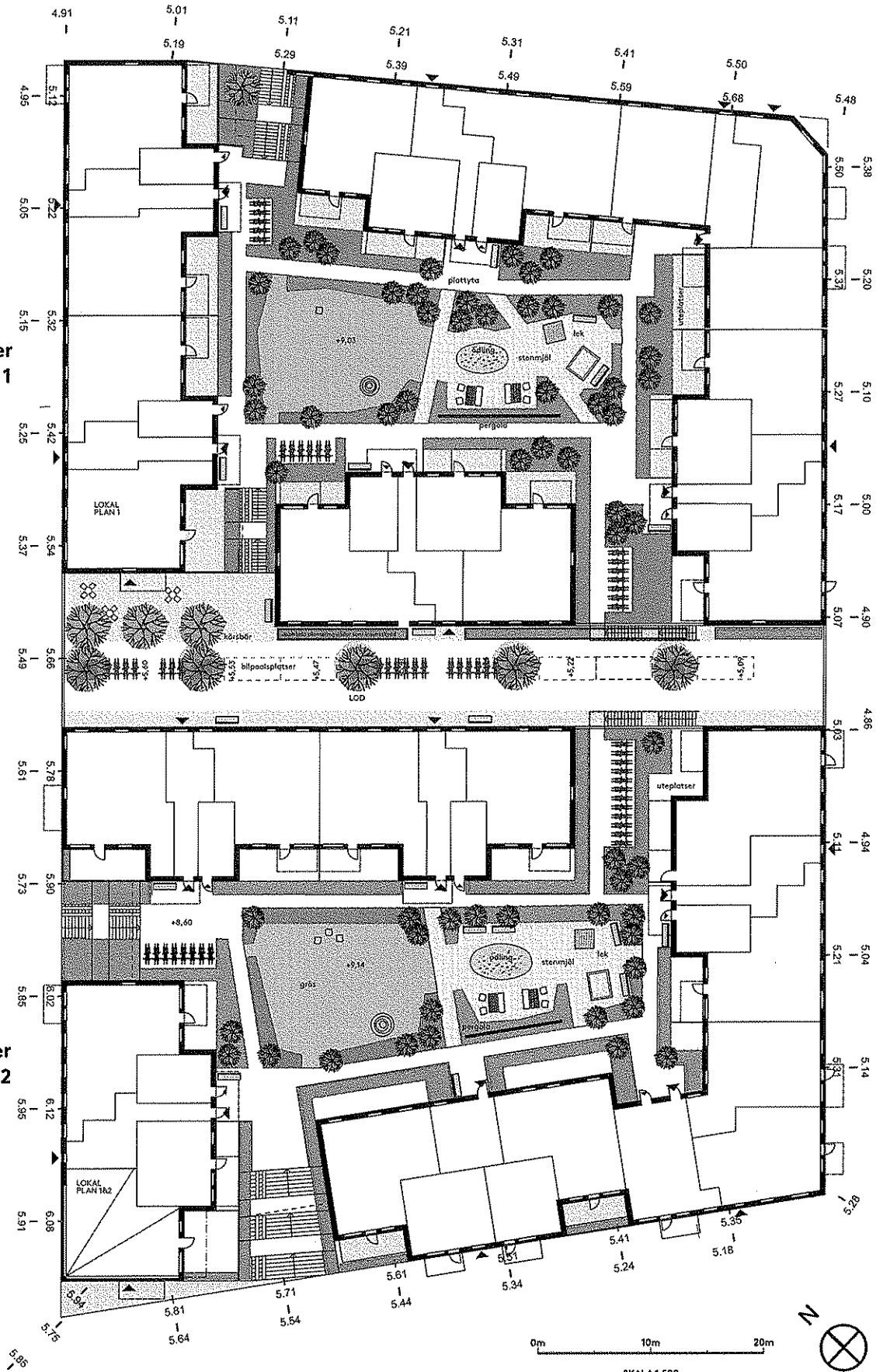
I båda kvartersdelarna har byggnaderna sockelvåningar som binder samman kvarteret. Här finns olika händelser: bostadsentréer, enkelsidiga smålägenheter, trappor med planterade slänter bredvid sig, lokaler eller dörrar till olika bostadskomplement. Sockelvåningarna avviker från ovanförliggande fasader när det gäller material eller behandling och utformning av betongelement. Målsättningen är att med små medel göra enkla men karaktärsfulla hus, byggnader som är besläktade men som ändå kan ses som individer inom sina respektive kvarter.

Kvarteret föreslås innehålla 178 lägenheter, 357 cykelparkeringsplatser, 108 bilparkeringsplatser i garage samt 5 möjliga bilpoolplatser på kvartersgatan.

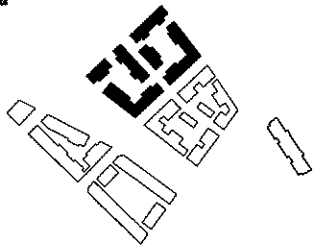

Perspektiv från A-rummet.

Kvarter
Norra 1

Kvarter
Norra 2

Gestaltning gårdar och kvartersgatan

Trappor

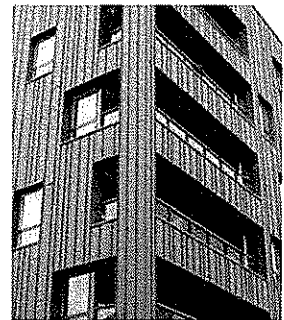
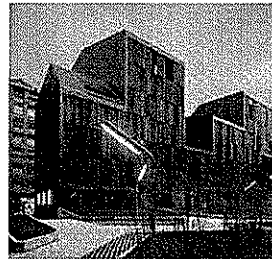
De privata gårdarna ligger skyddade från de omgivande gatorna nedanför. Upp till gårdarna går det att ta sig via generösa trappor flankerade av grönska. Planteringen följer trappans lutning för att "ge" så mycket grönska som möjligt till gatan. Från kvartersgatan löper även två smäckrare trappor upp till gården.

Gårdar

De två gårdarna är gröna, lugna och trivsamma. Utmed fasaden finns privata uteplatser väl avgränsade med en häck. I det inre gårdsrummet ryms en större gräsyta, odling, möjlighet att sitta i solen samt plats för småbarnslek. Upphöjda planteringsytor borgar för en fin och välmående grönska ovanpå garagebjälklaget.

Kvartersgata

Mitt mellan kvarteren löper en kvartersgata som utformas som en "gåfartsgata". I en zon i mitten förläggs träd, bil- och cykelparkeringsplatser. Det går att röra sig längs med gatan på båda sidor om möbleringszonen. Närmast fasaderna får markmaterialet en högre kvalitet. Längs den norra sidan, där husen rymmer bostäder i bottenvåningen, läggs förhöjda planteringslådor. De ger dels insynsskydd

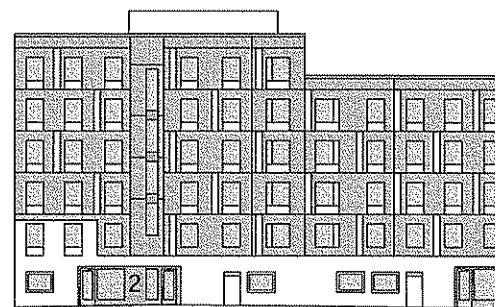

Referens- och idébilder

för de boende, dels blomprakt till glädje för de som passerar. Där stråket öppnar sig och blir en liten plats föreslås en rad av körsbär för att ytterligare förhöja platsen. I kvartersgatan ligger kvarterens LOD-magasin.

Kvarter norra 1

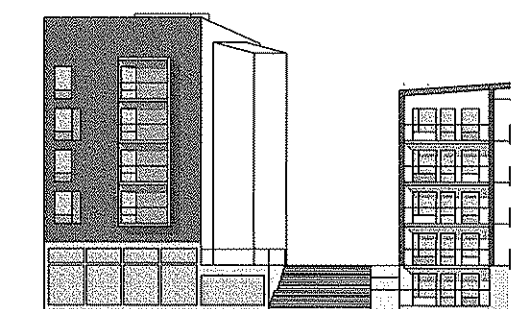

Kvarter norra 1

Fasader skala 1:500

Kvarter norra 2

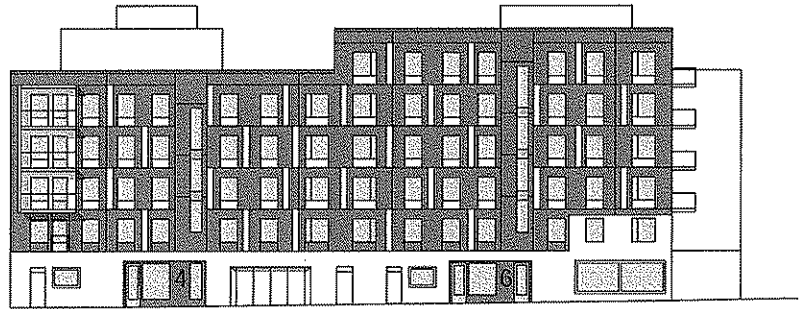
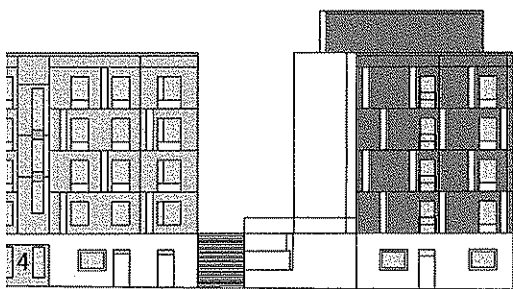

Kvarter norra 2

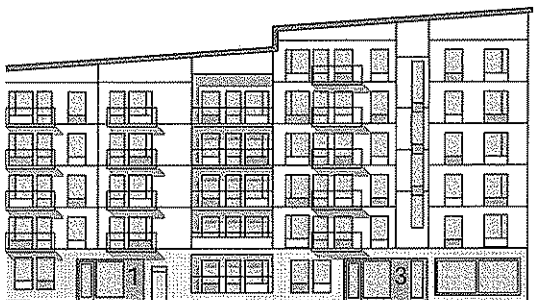

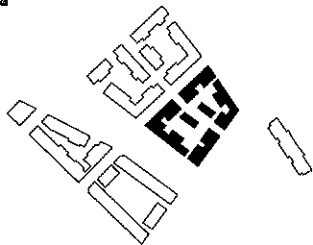
Perspektiv från Cervins väg

Kvarter norra 1

Kvarter norra 2

Östra Kvarteret

De två östra kvartersdelarna avgränsas av Winqvists väg, Stora parken, Spångaån och nya gatan intill Norra kvarteret. Mellan de två kvarteren fortsätter den smala kvartersgatan från de norra kvarteren till Stora parken. Byggnadernas våningsantal varierar från 6 till 4 och som helhet trappas kvarteret från fornborgen i norr till Spångaån i söder, där det är som lägst. Båda kvarteren är ordnade runt en gemensam halvt upphöjd gård. Här finns stora cykelförråd, gemensamma uteplatser samt grönyta. Under gårdarna finns ett sammanlänkat parkeringsgarage med ca 90 parkeringsplatser samt lägenhetsförråd. Garaget nås från Winqvists väg. På kvartersgatan finns 10 p-platser inkl. reservation för bilpoolsparkering. Entré till gården görs via trappa och ramp från kvartersgatan alternativt via trappa från Winqvists väg i norr eller i söder där kvarteret "öppnar sig" mot Å-rummet. Öppningarna är medvetet trånga och de huvudsakliga siktlinjerna är brutna för att skapa ett intressant promenadstråk genom kvarteret. Det Östra kvarteret föreslås omfatta 162 lägenheter, 344 cykelparkeringsplatser, 98 bilparkeringsplatser och två bilpoolplatser.

Gård och markplanering

Alla lägenheter på bottenplan som har del vänd mot gård får en privat uteplats på gården. Privata uteplatser ramas in av avenbokshäckar och är belagda med betongsten. Lägenheter som vänder sig mot gaturum har sk bullerbal-kong alternativt fransk balkong.

Viktiga punkter

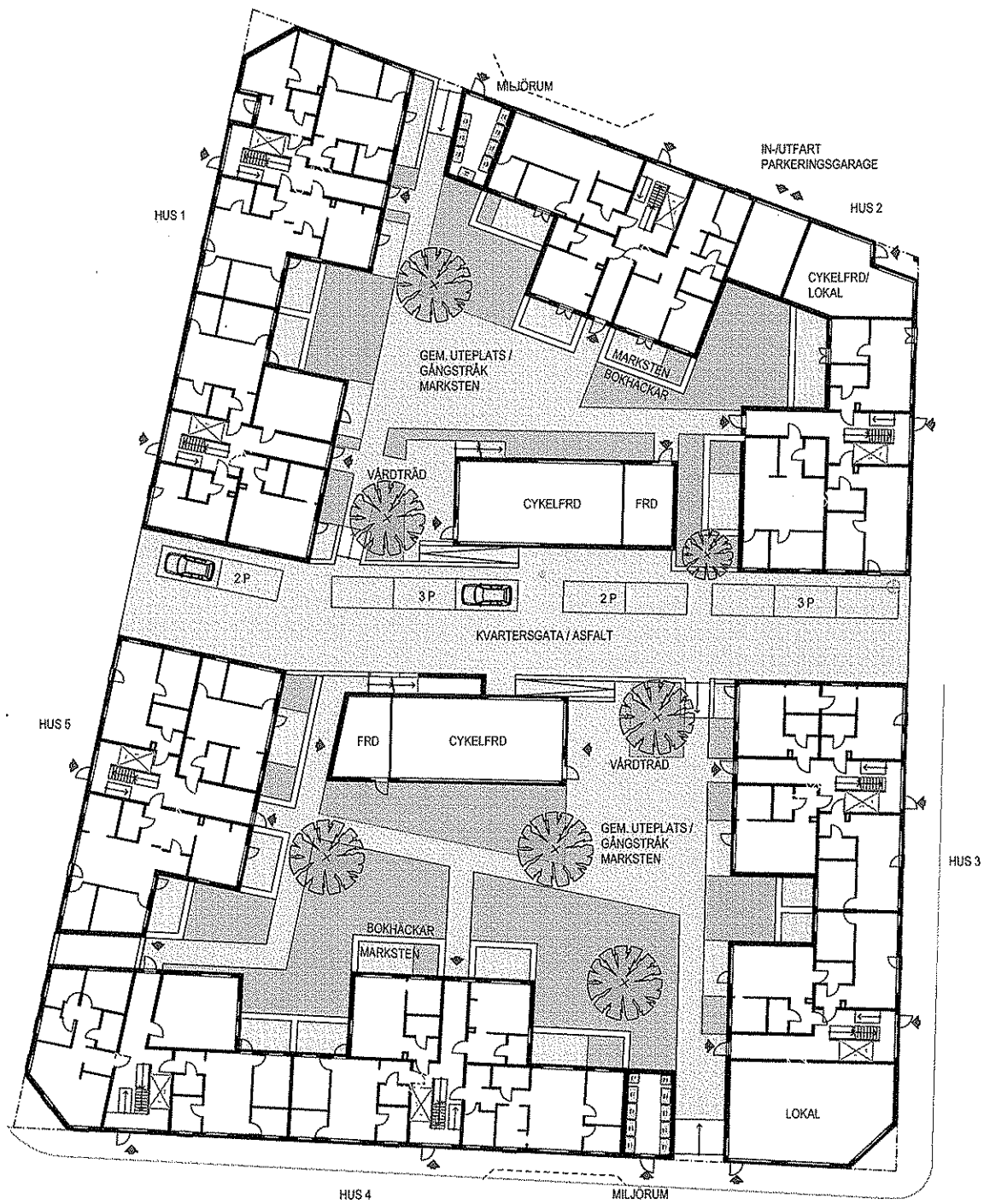
- 1) Kvarteret trappas från 6 vån i norr till 4 våningar i söder.
- 2) Variationen skapas av fönstersättning, balkongmotiv och material som anknyter till industrikarakteren.
- 3) Kraftfulla färginslag för balkonger, entréer och väl valda byggnadsvolymer.
- 4) Gårdsöppningarna är medvetet trånga och siktlinjerna över gården är brutna.
- 5) Lekfull och varierad fönstersättning samt balkongplacering på vissa delar.

Gårdsytan består av ett flertal större sammanhängande gräsytor, indelade av gångstråk, samt en gemensam uteplats. Gräsytor kan med fördel användas som lekyta och planteringsytor. Gångstråken leder från husens gårdsentréer till den gemensamma uteplatsen och vidare till trappona i "kvartersöppningarna".

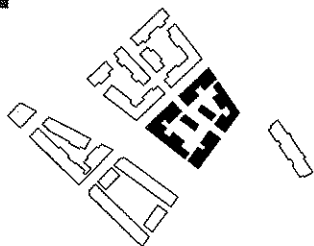
På den gemensamma uteplatsen ges möjlighet att samla ett större antal boende och nyttja platsen för sittgrupper och kanske en gemensam grill. Flertalet träd planteras för att förstärka rum och gångstråk. De planteras i något upphöjda planteringslådor. Båda gårdarna har ett gårdshus som i gårdsnivå inrymmer förråd och parkeringsplatser för ca 40 cyklar. På andra våning ryms två bostadslägenheter.

Perspektiv från Årummet

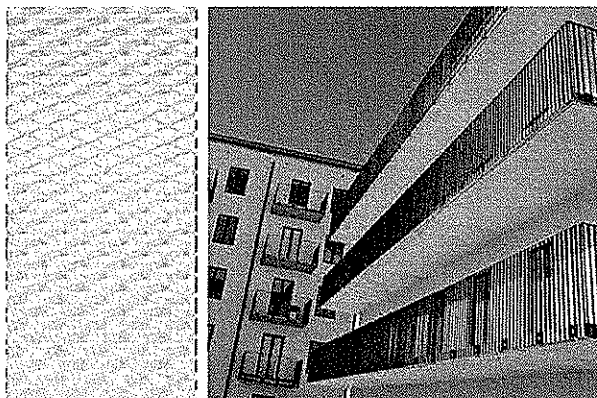
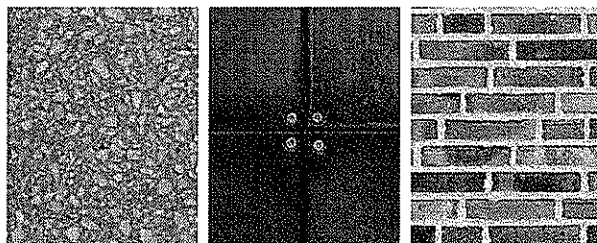
Gårdsplan, Östra kvarteret
 Gårdsutformning, Bostadsplaner
 skala 1:500

Material och färgsättning

De båda kvarteren får en i huvudsak ljus gestaltning i en grå-beige ton med kraftfulla färginslag för balkonger, entréer och väl valda byggnadsvolymer. Områdets specifika industrikaraktär tas till vara genom att låta den inspirera byggnadernas fasader i färg, material och textur. Färger som används är roströd, dov ljusgrön och gult. Dessa färger är delvis förknippade med, på tomten, befintliga lagerbyggnader. Byggnadernas uttryck är detsamma mot gården som mot gaturummet. Kvarteret är en helhet/enhet där varje byggnadsvolum har sin identitet. Variationen finns behandling av material, sockelhöjder samt våningshöjder. Kvarteretsgatan ramas in av murar som öppnar sig med trappor och ramper. Murarnas material följer det material som finns på byggnaderna som de är sammanbyggda med. Samtliga entrépartier utförs i ek. Interiört färgsätts trapphusen varierande och kraftfullt.

Gårdsmarken formges med gröna ytor, låga murar och stenlagda gångstråk. Avenbok används för häckplantering vid privata uteplatser och ett antal vårdträd planteras som rumskapare. Gårdshusens tak beläggs med sedum dels för dagvattenhantering dels av estetiska skäl då taken blir synliga för flertalet boende. Övriga tak beläggs med papp/tätskiktsduk. All avvattnings sker in mot gården och leds till fördröjningsmagasin belägna under kvarteretsgatan.

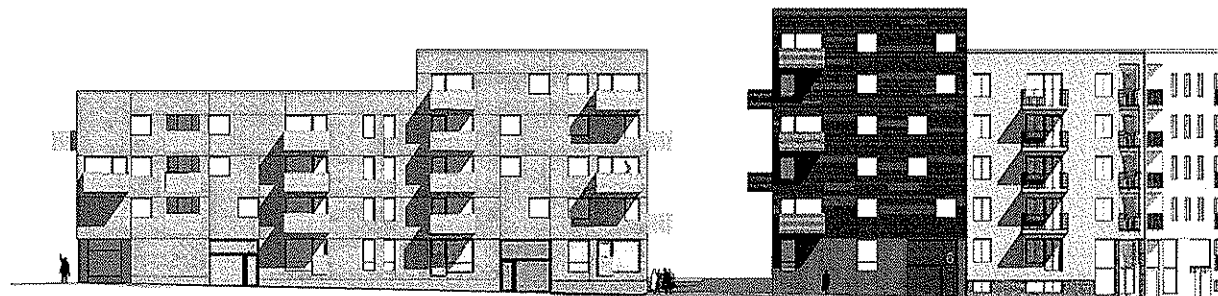
Materialreferenser

Terrazzo, corten, tegel, balkongräcke gul och idébild smidesräcke

Fasad mot nordost (Winqvist väg)

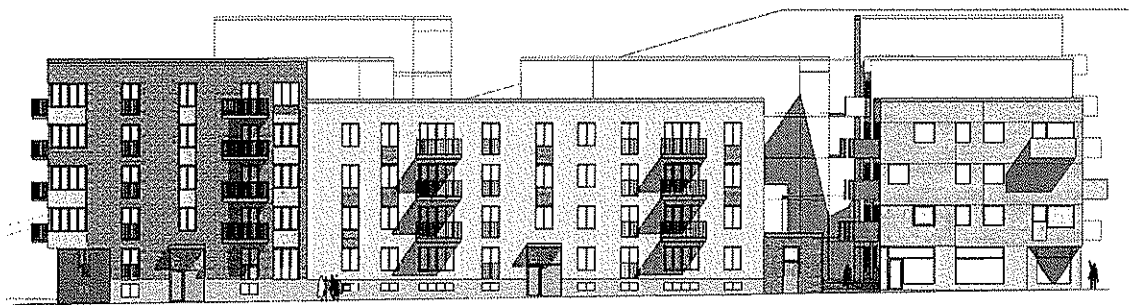
Fasader
skala 1:500

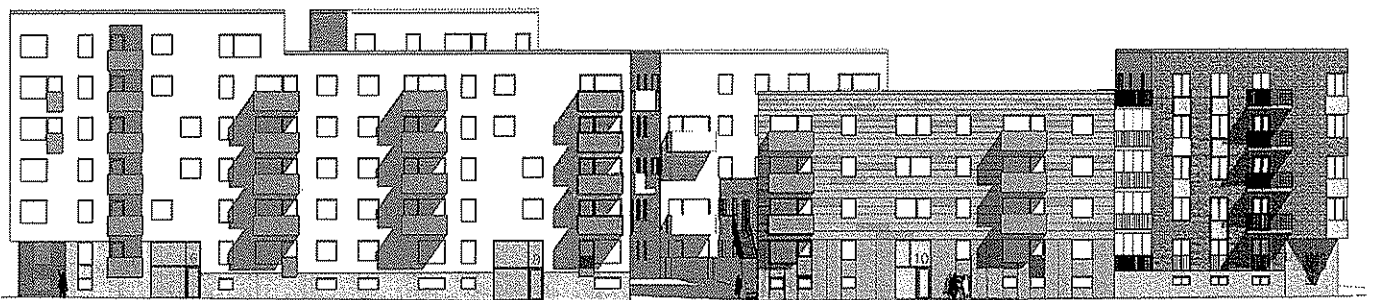
Fasad mot sydost (Borghöjdsvägen)

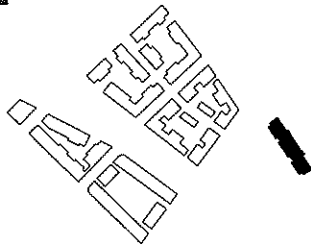
Perspektiv mot väster, längs Winquists väg

Fasad mot sydväst

Fasad mot nordväst

Förskola

Mellan Duvbovägen, fornborgen och Stora parken utökas nuvarande förskoletomt med en ny förskolebyggnad för åtta avdelningar vid Winqvists väg. Den långsträckta byggnaden blir en fond i parken. I kontrast till stadsdelens slutna bostadskvarter, får förskolan mer karaktär av fristående paviljong. Genom den låga skalan, två våningar, tillåts fornborgen behålla sin dominerande position.

Winqvists väg har försetts med två avsmalningar vid förskolan, för att sänka hastigheterna och öka trafiksäkerheten vid passage till parken. Mellan farthindren finns fickor för korttidsparkering och för varutransporter. Leveranser sker vid gatufasaden, medan förskoleentréerna ligger på norra och östra fasaderna och nås via förskolans gård. Vid vändplanen söder om förskolan är det möjligt att anordna en parkeringsplats inom kvarteret. Byggnaden fungerar som ljudbarriär och bidrar till att skapa en godtagbar ljudmiljö på gården.

Gestaltning och markplanering

Byggnaden har en medveten uppdelning i tre volymer längs Winqvists väg. Dessa hålls samman av mellanliggande, indragna torg, vilkas glasade fasader har ett luftigt stående raster av trä (alt lackerat stål) i grågrön kulör. Fasaduttrycket går igen i entréer/trapphus på norra respektive södra gaveln.

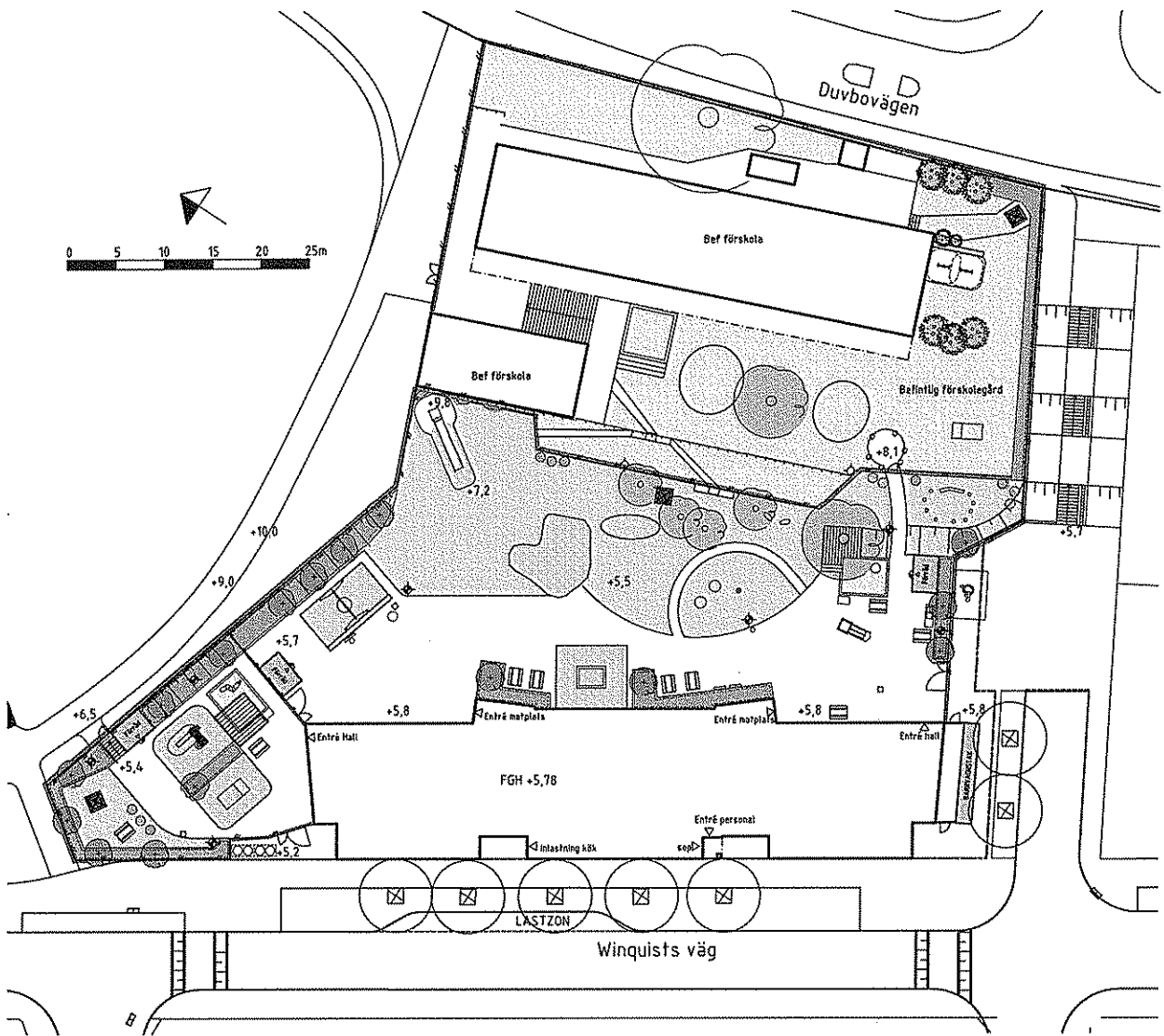
Viktiga punkter

- 1) Uppdelning i tre volymer
- 2) Raster som markerar mellanrummen.
- 3) Mönster av fasadskivor i olika kulörer ger liv till fasaden.
- 4) Bullerplankets material samspelar med byggnadens gestaltning.
- 5) Planket förses med fönstergluggar i barnens ögonhöjd.

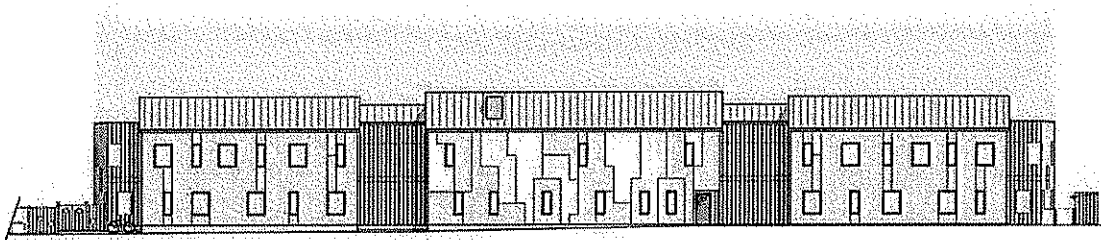
Volymerna på respektive sida har tegelfasad i ljusgrått, med en stram men ändå livfull fönstersättning. I anslutning till några av fönstren lättas tegelfasaden upp av fasadskivor i ljusa kulörer. Volymen i mitten är helt klädd med fasadskivor i ljusa pastellkulörer, vilka bildar en livfull färgpalett i 'vandrande' fält. Norr om byggnaden, längs Winqvists väg, behövs ett bullerplank. Detta får stående kraftfulla lister som samspelar med rastret till trapphus och torg. I närheten av porten/grinden görs några små 'fönstergluggar' i barnhöjd, där barnen kan vinka till sina föräldrar. I planket integreras också plats för avfallshandling med moloker.

Perspektiv åt nordväst

Situationsplan
Befintlig och ny förskola med tomt

Fasad
Mot Winquists väg och Stora parken
Skala 1:500

Stockholms
stad

www.stockholm.se